

ISKRA

3 - 1962

17. APRILA - VOLITVE V NOVO SKUPŠČINO

V okviru roka, ki ga je določil Republiški Izvršni svet za izvedbo volitev v delavske svete, je skupščina našega podjetja sprejela sklep, da se nove volitve v skupščino podjetja »Iskra« izvedejo v torek, dne 17. aprila. Da bi se člani kolektiva podrobneje seznanili z načinom volitev, objavljamo najvažnejša določila v zvezi z volitvami.

Predpise o volitvah samoupravnih organov vsebuje Temeljni zakon o gospodarjenju z gospodarskimi podjetji po delovnih kolektivih (Uradni list FLRJ 43/50), podrobnejše predpise pa vsebuje navodilo za volitve delavskih svetov in upravnih odborov gospodarskih podjetij (Ur. list FLRJ 8/56). Za naše podjetje pa prihajajo v poštev še Pravila kot temeljni organizacijsko-pravni predpisi, še posebej pa Poslovnik skupščine, ki vsebuje podrobnejša določila glede načina in izvedbe volitev skupščine.

Skupščina je najvišji samoupravni organ našega podjetja. Člane skupščine neposredno volijo člani kolektivov poslovnih enot in sicer se voli en član skupščine na vsakih začetih 80 zaposlenih. Po sklepu skupščine je za število mandatov merodajno stanje na dan 1. marca tega leta.

Volitve se izvedejo po poslovnih enotah in se kandidati predlagajo posebej za vsako poslovno enoto.

Organi za izvedbo volitev v skupščino so:

volilna komisija skupščine, volilne komisije in volilni odbori poslovnih enot ter

komisije za pripravo seznamov volivcev.

Volilna komisija skupščine ima 5 članov. Skupščina je na svojem

zadnjem zasedanju izvolila svojo volilno komisijo v naslednjem sestavu:

ing. Janez Ponebšek,
Franc Svetic,
ing. Jože Lun,
Daniel Mali,
dr. Miroslav Trost.

Komisija si bo izmed svojih članov izvolila predsednika in tajnika. Volilna komisija skupščine vrši nadzor nad zakonito izvedbo volitev in daje potrebna navodila, vodi evidenco o vloženi kandidatih listah, ugotovi izid volitev in ga razglasi ter vodi zapisnik o svojem delu.

V volilni komisiji skupščine ne morejo biti: predsednik skupščine, člani skupščinskih odborov, predsednik in vodilni delavci Koordinacijskega centra, direktorji poslovnih enot, kakor tudi delavci, ki kandidirajo.

Volilne komisije poslovnih enot, ki jih izvolijo delavski sveti poslovnih enot, določijo čas volitev v svojih poslovnih enotah, imenujejo za vsako volišče poseben volilni odbor, potrdijo sezname volivcev in odločajo o ugovorih proti tem seznamom, sprejemajo kandidatne liste in jih potrjujejo ter po en izvod dostavijo volilni komisiji skupščine, vodijo volitve na območjih svoje poslovne enote, ugotavljajo izid volitev v poslovni enoti in ga sporočijo volilni komisiji skupščine ter vodijo zapisnik o svojem delu. V volilni komisiji poslovne enote ne morejo biti: predsednik delavskega sveta, člani upravnega odbora in kandidati.

Volilni odbori, ki jih imenujejo volilne komisije poslovnih enot, štejejo po 5 članov. Volilni odbori vodijo volitve na svojih voliščih,

ugotavljajo izid volitev ter izročijo volilni material in rezultate volilni komisiji poslovne enote.

Delavski sveti poslovnih enot postavijo posebne **komisije za sestavo seznamov volivcev**. Te komisije imajo po tri člane, ki si izmed sebe izvolijo predsednika. Naloga teh komisij je, da sestavijo sezname volivcev po volilnih enotah, jih razgrnejo na vpogled ter sprejemajo ugovore, nato pa predložijo sezname s prejetimi ugovori (v kolikor teh ugovorov niso same rešile) volilni komisiji poslovne enote.

Volilna komisija skupščine in volilne komisije poslovnih enot morajo biti potrjene s strani pristojnih okrajnih sodišč: volilno komisijo skupščine potrdi okrajno sodišče v Kranju, volilne komisije poslovnih enot pa tisto okrajno sodišče, ki je pristojno po sedežu poslovne enote.

Volilna pravica in seznam volivcev

Volilno pravico imajo vsi delavci podjetja »Iskra«, ki so po veljavnih predpisih sklenili delovno razmerje in ki jim splošna volilna pravica ni bila odvzeta.

Ne glede na to pa se v seznam volivcev ne vpíšejo, čeprav imajo splošno volilno pravico:

a) delavci, ki jim do dneva volitev ali na dan volitev preneha delovno razmerje,

b) honorarni uslužbenci, ne glede na to, ali delajo polni ali skrajšani delovni čas,

c) vajenci.

V seznam volivcev, ki se sestavi v dveh izvodih, se vpíšejo volivci po abecednem redu priimkov; pri

tem se navede samo priimek, očetovo ime in ime.

Seznami volivcev se morajo pripraviti v vseh poslovnih enotah najkasneje v treh dneh, ko so določene komisije za pripravo seznamov volivcev.

Če je v poslovni enoti več volišč, se sestavi poseben seznam volivcev v dveh izvodih za vsako volišče in se vanj vpišejo samo volivci, ki bodo glasovali na tistem volišču.

Ko so sezname volivcev sestavljeni in potrjeni, jih komisije razgrnejo na vpogled. V posamezni poslovni enoti oziroma na posameznem volišču se razgrne samo seznam tistih volivcev, ki bodo glasovali na tem volišču.

Seznami volivcev ostanejo razgrnjeni tri dni. V tem času ima vsakdo, ki je zaposlen v podjetju, pravico podati ugovor, bodisi zato, ker sam ali kdo drug ni vpisan v seznam ali pa zato, ker je vpisan, čeprav ne bi smel biti pisan. Poleg ugovora se lahko podajajo tudi opozorila glede nepravilno napisanih imen.

Ugovor se lahko poda pismeno ali ustno kateremukoli članu komisije za pripravo seznamov volivcev. Član, kateremu je bil podan usten

ugovor, sestavi o tem zaznamek.

Komisija za pripravo seznamov odloča o prejetih ugovorih; če jim ne ugodijo, jih pošlje v odločitev volilni komisiji.

KANDIDATURE

Člani skupščine se volijo po poslovnih enotah. Kandidatne liste se predlagajo posebej za vsako poslovno enoto. Kandidatne liste lahko postavijo sindikalne organizacije poslovnih enot, lahko pa tudi najmanj 10 volivcev poslovne enote, ki imajo volilno pravico. Kandidatna lista se vloži pismeno.

Kandidatno listo, ki jo postavi sindikalna organizacija, podpišejo predsednik in tajnik in določeno število predlagateljev; v poslovnih enotah, ki imajo do 500 delavcev, mora biti predlagatelj popolne kandidatne liste najmanj desetino celotnega števila delavcev, ki imajo volilno pravico, vendar mora biti predlagatelj vsaj 5; v poslovnih enotah, ki imajo več kot 500 delavcev, mora biti število predlagateljev popolne kandidatne liste vsaj enako številu članov skupščine, ki se volijo v tisti poslovni enoti.

Kandidatna lista praviloma obsega več kandidatov, kot je skupno

število članov skupščine, ki naj se izvolijo v posamezni poslovni enoti. Kandidatna lista mora biti tako sestavljena, da je ohranjeno sorazmerje med delavci, ki delajo neposredno v proizvodnji oz. v temeljni gospodarski dejavnosti poslovne enote in med drugimi delavci.

Za člane skupščine ne morejo kandidirati:

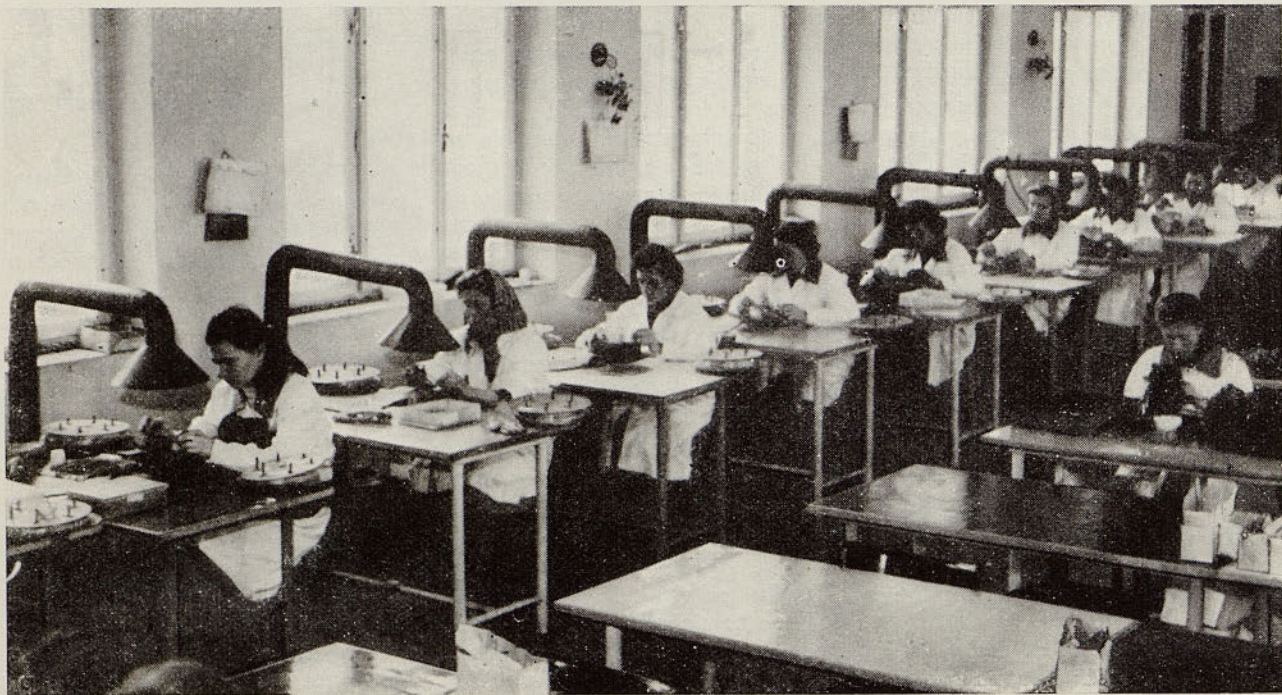
- delavci, ki niso vpisani v seznam volivcev poslovne enote,
- člani volilne komisije,
- generalni direktor podjetja, vodilni delavci Koordinacijskega centra in direktorji poslovnih enot.

Če kandidira član volilne komisije, se imenuje nov član volilne komisije.

Kandidatne liste se morajo izročiti volilni komisiji poslovne enote najmanj 7 dni pred volitvami. Skupaj s kandidatno listo se morajo predložiti tudi pismene prijave vseh kandidatov, da sprejemajo kandidaturu. Ta izjava je lahko tudi skupna.

Volilna komisija poslovne enote pregleda takoj po vložitvi vsako kandidatno listo in ugotovi ali je pravilno sestavljena, ali je na njej zadosti kandidatov in ali imajo kandidati volilno pravico.

Mandatna doba organov delavskega samoupravljanja je potekla in 17. aprila bodo člani naših delovnih kolektivov znova izrekli svoje zaupanje tovarišem, ki bodo prihodnji leti kot člani delavskih svetov in upravnih odborov upravljali s svojimi enotami. Na sliki: pogled v montažni oddelek obrata Iskre — tovarne za elektrožveze, za proizvodnjo uporov v Šentjerneju

Če opazi volilna komisija pri pregledu kandidatnih list kakšno pomanjkljivost, ne sprejme liste, temveč obvesti predlagatelje, v čem je pomanjkljivost, jim da navodila, kako naj jo odpravijo in jim naroči, da morajo popravljeno listo izročiti najpozneje naslednji dan.

Če je kandidatna lista v redu, jo volilna komisija sprejme in zapiše nanjo potrdilo, v katerem navede: kdo je listo oddal, katerega dne in ob kateri uri in da je lista v redu. Prav tako potrdilo izda komisija tistim, ki so listo prinesli.

Če gre za kandidatno listo, ki ni bila v redu in je bila naknadno vložena, se njena pravilnost presoja samo po tistih prejšnjih pomanjkljivostih, na katere so bili predlagatelji opozorjeni ob prvi vložitvi.

Če kandidatna lista, ki se drugič vложи, niti to pot ni v redu, jo volilna komisija zavrne in navede razloge, zakaj ni v redu. Svojo odločbo napiše komisija na sami listi in jo nato vrne vlagateljem.

Pritožbo zaradi zavrnitve kandidatne liste lahko vложи vsak predlagatelj te liste. Pritožba se vложи neposredno pri okrajnem sodišču v 24 urah od tedaj, ko je bila zavrnjena lista vrnjena vlagateljem.

Na pritožbo zaradi zavrnitve kandidatne liste lahko sodišče razveljavi odločbo volilne komisije, s katero je ta kandidatno listo zavrnila in odloči, da se lista sprejme in jo potrdi, ali pa odredi, da morajo vlagatelji odpraviti pomanjkljivosti in listo izročiti volilni komisiji v 24 urah.

Odločbo o pritožbi izda sodišče v 24 urah od njenega prejema in jo pošlje volilni komisiji.

Zoper odločbo okrajnega sodišča ni pritožbe.

Kandidatne liste, ki jo je potrdila volilna komisija ali okrajno sodišče, razmnožijo volilne komisije poslovnih enot v potrebnem številu izvodov.

Potrjene kandidatne liste razobesijo volilni odbori na vseh tistih mestih, kjer se bo glasovalo, pa tudi na drugih mestih, ki so lahko dostopna volivcem in sicer najmanj pet dni pred volitvami.

Po en izvod potrjene kandidatne liste nemudoma dostavi volilna komisija poslovne enote volilni komisiji skupščine.

GLASOVANJE

Glasovanje pri volitvah skupščine se vrši na voliščih po poslovnih enotah. Čas volitev določijo volilne komisije po poslovnih enotah tako, da lahko isti dan glasujejo delavci, ki volijo v posameznih izmenah. Čas, ki je določen za glasovanje, praviloma ne sme biti daljši od 12 ur.

Pri glasovanju in preštevanju glasov mora biti navzoč po en predstavnik vsake kandidatne liste, da se zagotovi objektivnost postopka.

Na dan pred volitvami izročijo volilne komisije poslovnih enot volilnim odborom volilni material in sezname volivcev za tisto volišče. Volilni odbor vodi volitve na svojem volišču.

V sobi, v kateri se glasuje, mora biti: miza z volilnim materialom, seznam volivcev, toliko glasovnic, kolikor je po seznamu volivcev za tisto volišče in volilna skrinjica, v katero se spuščajo glasovnice.

Na vsakem volišču mora biti izobešen imenik vseh kandidatov, in sicer posebej za vsako posamezno kandidatno listo.

Na vsaki glasovnici morajo biti napisana imena vseh kandidatov, ločeno po kandidatnih listah in sicer po vrsti, kakor so bile liste potrjene.

Ko volivec stopi v sobo, kjer se glasuje, pove svoje ime predsedniku volilnega odbora.

Predsednik se prepriča po seznamu volivcev, ali je volivec vpisan v ta seznam. Če ni vpisan, ga predsednik ne pusti glasovati, razen, če predloži potrdilo, da je vpisan v seznam volivcev drugega volišča iste ali druge poslovne enote. Predsednik da volivcu glasovnico in ga pouči, kako naj glasuje.

Na glasovnici označi volivec kandidate, za katere glasuje, tako da zaokroži številke pred njihovimi imeni. Volivec mora praviloma označiti na glasovnici toliko kandidatov, kolikor se voli članov delavskega sveta. Volivec ne more

na glasovnici dopisati imen oseb, za katere želi glasovati; taka glasovnica ne bi bila veljavna. Volivec lahko glasuje za kandidate raznih kandidatnih list in ne samo za kandidate ene liste.

Volivec nato pregane glasovnico, gre k mizi, kjer je predsednik, pokaže predsedniku, da ima samo eno glasovnico, in izpusti glasovnico v volilno skrinjo. Nato zapusti volišče.

Po poslovnih enotah, ki imajo svoje delavnice (monterje) na raznih deloviščih, lahko glasujejo delavci, ki delajo v takih enotah, po pošti. V ta namen pošlje volilna komisija poslovne enote takim delavcem po eno kandidatno listo in glasovnice z navedbo o načinu glasovanja. Poslati mora toliko zgodaj, da morejo delavci, ki delajo na terenu, glasovati nekaj dni pred samimi volitvami, da lahko prispejo glasovnice volilni komisiji v roke najpozneje na dan volitev.

Volivec glasuje tako, da odda prepognjeno glasovnico v ovitek brez naslova in ga zalepi. Nato dene vodja enote podjetja v navzočnosti vseh volivcev te ovitke v glasovnicami in sezname volivcev, ki so glasovali, v skupen ovitek, ki ga zapečati in ekspresno priloženo po pošti pošlje volilni komisiji poslovne enote. Na ovitku z naslovom je treba v oglu zapisati naslednje: »Za volitve skupščine, razpisane za dan...«

Predsednik volilne komisije poslovne enote odpre prispelo ovitke na dan volitev v navzočnosti članov in ugotovi, koliko volivcev je glasovalo po seznamu volivcev, ki so glasovali, koliko pa po številu glasovnic. Potem dene glasovnice v volilno skrinjico, ne da bi jih odprl. V zapisniku komisije se ugotovi ta okoliščina in zapiše, koliko glasovnic je prispelo iz vsake posamezne enote in pa, ali so ovitki prispeli nepoškodovani.

Glasovnice, ki prispejo po dnevu volitev, se ne upoštevajo.

Ugotovitev izida glasovanja

Ko je končano glasovanje, prešteje volilni odbor najprej, koliko volivcev je bilo na seznamu, koliko jih je vsega glasovalo in koliko

Tov. LEOPOLD KRESE O SAMOUPRAVLJANJU

Za dosedanje devetletno obdobje delovanja samoupravnih organov lahko trdimo, da je bilo spričo proizvodnih uspehov, decentralizacije samoupravljanja in spodbudnejših oblik nagrajevanja, izredno uspešno. Katere pozitivne izkušnje in lastnosti tega obdobja bi kazalo prenesti tudi na novoizvoljene organe?

V kolektivih so iskali in še iščejo najrazličnejše oblike za vključevanje najširšega kroga proizvajalcev pri upravljanju in gospodarjenju, pri delitvi čistega dohodka in delitvi osebnih dohodkov. Ponekod so bile te oblike že doslej zelo

uspešne. Toda treba je reči, da smo tudi z vsemi dosedanjimi uspehi vendarle šele na začetku poti. Nevarno bi bilo, če bi bili prepričani, da smo našli že najboljšo rešitev za urejanje raznih problemov, recimo delitev dohodka, tehnološkega procesa proizvodnje, za uveljavljanje na trgu itd. Tako samozadovoljstvo bi nam lahko jutri zelo škodovalo.

Gospodarjenje in upravljanje je namreč nenehen dinamičen proces in vse, kar počnemo, moramo prilagajati temu nenehnemu razvoju k še višji, popolnejši stopnji. Če bi

se zadovoljili s trenutnimi rešitvami, bi to pomenilo zaostajati.

Imamo žal še primerno — prevelikega samozadovoljstva.

V čem se kaže to samozadovoljstvo? Kaže se v tem, da se marsikje v gospodarskih organizacijah sklicujejo na:

- dosedanjo industrijsko tradicijo pri nas;
- na strokovno usposobljenost;
- na delavnost naših ljudi in tako dalje.

To so sicer lepe, toda hkrati le trenutne prednosti. Kar poglejmo okoli sebe in primerjajmo napredek tega ali onega kolektiva, napredek na tem ali onem področju, v tej ali oni pokrajini. Te prednosti, na katerih se zamozadovoljno uspevajo ponekod, se že zelo izenačujejo, k čemur je nedvomno pripomoglo delavsko samoupravljanje in decentralizacija. Toda res je, da je delitev dela vse večja, da se moramo vanjo vsebolj vključevati, ne samo v nacionalnih mejah, temveč da se moramo vsebolj vključevati tudi v mednarodno delitev dela. Teoretično tako odpade vsaka delitev po starem kriteriju: na proizvodnjo za notranji in zunanji trg. Vsaka proizvodnja mora stremeti, da se uveljavi na svetovnem tržišču. Zato bo nazadoval oziroma ostal na enaki točki tisti, ki ne bo nenehno spremljal gibanja gospodarstva, razvoj gospodarstva tudi v svetovnem merilu, tisti, ki ne bo prilagajal svoje proizvodnje današnjemu napredku. Slabo bo za vse tiste, ki ne bodo upoštevali prednosti, ki jih prinaša vse večja mehanizacija in avtomatizacija, modernizacija proizvodnje in zahteve trga v ožjem in širšem, to je mednarodnem pomenu.

glasov je dobil vsak posamezen kandidat.

To ugotovi volilni odbor z zapisnikom, ki ga z drugim volilnim materialom pošlje volilni komisiji poslovne enote.

Če je volivec označil več kandidatov kot pa je članov skupščine, ki naj se izvolijo v njegovi poslovni enoti, se pri ugotavljanju izida glasovanja upošteva samo toliko kandidatov, kolikor je članov skupščine, ki naj se izvolijo v novi poslovni enoti, računajoč od kandidata, ki ga je volivec kot prvega označil v glasovnici.

Šteje se, da so za člane skupščine izvoljeni tisti kandidati, predlagani na potrjenih kandidatnih listah, ki dobijo največ glasov, ne glede na to, na kateri kandidatni listi so kandidirali.

Če dobita dva ali več zadnjih kandidatov enako število glasov, se šteje, da je izvoljen kandidat s tiste kandidatne liste, s katere je bilo izvoljenih največ kandidatov.

Izid volitev se ugotovi za vsako

posamezno poslovno enoto posebej.

Celoten izid volitev v vseh poslovnih enotah razglasi volilna komisija skupščine na sedežu podjetja.

Volilna komisija skupščine izda vsakemu izvoljenemu kandidatu potrdilo o tem, da je izvoljen.

O izidu glasovanja obvesti volilna komisija skupščine delovne kolektive podjetja in ljudski odbor občine, v kateri ima podjetje svoj sedež.

Toliko o predpisih samega načina volitev. Ker se bodo po priporočilu skupščine na isti dan verjetno opravile tudi volitve v delavske svete poslovnih in ekonomskih enot, je 17. april toliko bolj pomemben, praznični dan. Proizvajalci bodo s polnoštevilno udeležbo na volitvah zopet dokazali svojo polno razredno zavest in pripomogli k nadaljnjemu poglobljanju delavskega upravljanja te najpomembnejše politične pridobitve naše soc. skupnosti dr. M. T.

MISLI PREDSTAVNIKOV SAMOUPRAVLJANJA

Ko so pred leti delovni kolektivi preko izvoljenih samoupravnih organov prevzeli upravljanje z gospodarskimi organizacijami v svoje roke, je nastalo novo, pomembno obdobje, obdobje, v katerem delavec-proizvajalec ni bil le izvrševalec dolžnosti na svojem delovnem mestu, pač pa je dobil pravico in dolžnost sodelovati pri upravljanju podjetja. Sprva je seveda v tem pogledu delo organov delavskega samoupravljanja bilo dokaj težavno, kajti ni bilo za to ustreznih izkušenj.

Vendar — hitro je bila preživeta otroška doba delavskega samoupravljanja. Ponekod so se delavci brž znašli v samoupravnih organih. Ubrali so pravo pot pri gospodarjenju in njihove izkušnje so uveljavili tudi tam, kjer so bile začetne težave in delavsko samoupravljanje ni znalo ali moglo pravilno živeti.

Na novo izvoljene organe velja torej prenašati vse pozitivne lastnosti in izkušnje dosedanjega obdobja.

V ta proces pa bo seveda mogoče vključiti le tistega, ki bo imel za te zahtevne naloge tudi primerno in potrebno strokovno usposobljenost, tistega, ki si bo prizadeval, da bo svoje strokovno in družbeno politično znanje čimbolj širil in in krepil. To pomeni, da velja posvetiti v bodoče še več pozornosti izobraževanju. Doslej smo dosegli na tem področju že precejšnje uspehe, vendar nismo še uresničili vsega. Gre namreč za to, za takšno raven izobraževanja, ki bo omogočila vsakomur uveljavitev pri gospodarjenju in upravljanju. Gre torej za duhovno rast vsakega neposrednega proizvajalca v najširšem pomenu besede, za razvoj njegove zavesti, zavesti upravljavca, kar naj pripomore in ga spodbuja, da bo storil vse, kar je v njegovi moči. Takšna vsesplošna prizadevnost

namreč zagotavlja uspešno uresničevanje bodočih nalog in ustvarjanje tistih pogojev, ki naj bodo podlaga za višjo življenjsko raven nas vseh.

Naloga sindikalnih organizacij in drugih subjektivnih činiteljev v podjetju in komuni v obdobju priprav je, da

— analizirajo dosedanje procese in dosežke na področju demokratizacije,

— da analizirajo in ugotove pozitivne rezultate in slabosti v gospodarjenju.

Vse te analize naj bodo obsežne, vsestranske. Zajemajo naj vprašanja od proizvodnje do prodaje, skratka to naj bodo celovite ekonomsko, družbeno-politične analize. Pri teh analizah velja upoštevati, kaj je bilo na tem področju storjenega za vključevanje v mednarodno delitev dela.

Drugo, kar velja upoštevati pri pripravah je, da pri izbiri kadrov

Ob izteku mandatne dobe organov delavskega samoupravljanja, smo naprosili predsednike delavskih svetov proizvodnih in poslovnih enot združene Iskre, naj bi nam v krajših ali daljših odgovorih na skupna tri vprašanja, posredovali svoja mnenja o delavskem samoupravljanju v Iskri in svoje predloge. Postavili smo jim naslednja vprašanja:

1. Vaše mnenje o delu samoupravnih organov v združeni Iskri?

2. Kateri so najbolj akutni problemi v združeni Iskri?

3. Vaši predlogi za hitrejši in uspešnejši razvoj združenega podjetja Iskra?

Odgovore na vprašanja in predloge predsednikov delavskih svetov proizvodnih in poslovnih enot posredujemo bralcem na straneh 70, 71 in 72.

za nove delavske svete in druge samoupravne organizme vključijo vanje vse tiste, ki imajo potrebne izkušnje in ki na osnovi tega zagotavljajo nadaljnjo perspektivno vsestransko in smotno gospodarjenje. Pri izbiri kadrov velja upoštevati, da je bilo v zadnjem obdobju veliko ljudi v šolah in tečajih, pri tem pa ne velja prezreti tudi praktičnih izkušenj, ki so si jih pridobili posamezniki v procesu proizvodnje in upravljanja.

V obdobju priprav na volitve bodo delavski sveti poročali o svojem delu. Pri tem naj upoštevajo perspektivo gospodarske organizacije. Pri analizah za minulo obdobje je potreben pogled tudi v naprej. Sindikalne organizacije pa naj dajo politično oceno rezultatov in delovanja samoupravnih organov.

Iz pogovora predsednika RSS Slovenije tov. Leopolda Kreseta z novinarji »Delavske enotnosti«.

Tov. JULIJ NOVLJAN, predsednik skupščine :

1. Zaradi razvoja specializacije proizvodnje v ISKRI in pa decentralizacije samoupravljanja do zborna proizvajalcev v ekonomskih enotah, nastopa mnogo problemov, katere rešujejo samoupravni orga-

ni v danih pogojih dokaj dobro. Mnogo več pa bi se dalo še napraviti, če bi se vsi delavski sveti po poslovnih in ekonomskih enotah bolj zavedali odgovornosti za uspešno poslovanje svoje enote. Pri tem pa bi morali odločneje zahtevati, da bi se cilji, zaradi katerih so se podjetja pripojila k ISKRI, hitreje uresničevali.

2. ISKRA proizvaja množico različnih proizvodov, redki pa so primeri, da je strojni park in tehnologija prilagojena množinski in kvalitetni proizvodnji, s katero bi bilo mogoče doseči pogoje za izvoz; na domačem tržišču pa tako ugodne cene, da nam drugi proizvajalci ne bi mogli konkurirati.

3. Vsem samoupravnim organom v ISKRI mora biti jasno, da se bo podjetje uspešno razvijalo le pod pogojem, da bo na voljo reprodukcijski material, katerega pa vedno ni mogoče dobiti na domačem tržišču, za nabavo v inozemstvu pa potrebujemo devize. Zato je že skrajni čas, da začnemo pospešeno specializirati proizvodnjo, ker le na ta način se bomo koristno vključili v mednarodno delitev dela; iz tako pridobljenih sredstev pa bomo hitreje razvijali naše pod-

jetje. To pa pomeni, da morajo samoupravni organi spremljati razvoj podjetja z večjo skrbjo in odgovornostjo. Stati morajo na stališču, da se skupne službe razvijajo v skladu s potrebami tako, da bodo stroški poslovanja minimalni. V začetni fazi pa morajo predvsem od svojih vodilnih delavcev zahtevati intenzivnejše in uspešnejše delo.

Tov. ing. IVO KLEMENČIČ, predsednik sveta Iskre — Zavoda za avtomatizacijo

1. Mislim, da je treba delu samoupravnih organov dati priznanje za dosedanje težko delo, ki so ga opravili pri reševanju problemov združevanja. Želeti je samo, da to delo ne ostane na pol pota, ampak da vložijo vse napore za realizacijo postavljenih nalog.

2. Najvažnejše probleme kolektiv že rešuje. To je sedanjo organizacijo in proizvodnjo razporediti tako, da bodo v polni meri prišli do izraza vsi efekti, ki so rezultat takih združevanj. To je delo, ki mora biti dobro pripravljeno, tako s stališča izkoriščanja obstoječih kapacitet, kadrov, delovne sile, materiala in lokacije, kajti združitve mora biti popolna oblika kooperacije, to pa ima svojo pozitivno stran v specializaciji, v dopolnjevanju proizvodnje na osnovi velikih

serij, pa tudi koncentracije tistih dopolnitev proizvodnega procesa, ki zahtevajo individualno obdelavo. Vse to nas mora usposobiti za do-

seganje takih ekonomskih efektov, ki bodo omogočili dvigniti našo proizvodnost na svetovni nivo. Samo s tem pa bomo dosegli enakopravnost na svetovnem trgu.

3. Na prednje bi navezal kar tretje vprašanje. Mislim namreč, da je pogoj za realizacijo tega cilja predvsem jasna perspektiva. In poleg drugim nalogam v tej zvezi je treba posvetiti v bodoče polno prizadevanje razvoju proizvodnje.

Tov. JOŽE FENDE, predsednik DS Iskre — tovarne elektrotehničnih in finomehantičnih izdelkov

1. Smatram, da so organi združene Iskre v tem kratkem času odigrali zadovoljivo vlogo, posebno, če upoštevamo različne stopnje razvoja posameznih kolektivov. Dobro bi bilo, če bi o posameznih akutnih problemih ukrepali hitreje, ker dolgo reševanje povzroča nezaupanje v sposobnost organov. Ti organi bi morali tudi ostreje reagirati na počasna izvajanja že sprejetih sklepov; uvesti bi morali določene ukrepe zaradi morebitnega neizvajanja danih nalogov.

Nezadostna finančna sredstva in prevelike ambicije zavirajo realizacijo perspektivnih konceptov. Zemarjanje neodložljivih konkretnih problemov. — Ni izdelanih kratkoročnih in srednjeročnih planov za čimprejšnjo uveljavitev. Realizacija planov je prepočasna. Stroški služb se povečujejo in so v nasprotju s trditvijo pred združenjem — da se bodo znižali. — Prepočasno obračanje vloženi sredstev.

3 a. Nujno je treba posameznim kolektivom objasniti njihov perspektivni razvoj, ki pa mora biti istočasno v skladu s krajevnim razvojem nekega področja.

3 b. Omogočiti posameznim poslovnim enotam, da čimpreje razvijejo specializirane obrate, zato naj se investicijska vlaganja hitro urejajo prek skupščine DS, kjer naj imajo prvenstvo tiste enote, ki imajo že utečeno proizvodnjo in potrebujejo le prostor in manjkajočo opremo.

3 c. Usposobiti in kadrovsko ojačati že ustanovljene skupne službe, kar posebno velja za koordinacijski center.

3 č. Urediti medsebojne ekonomske odnose, ker neurejeni gospodarski odnosi porajajo nezaupanje.

Tov. BRANKO MIKUŠ, predsednik DS Iskre — tovarne za elektrozveze

1. Organi upravljanja se preveč podrobno spuščajo na razna področja, ki so že določena v pravih podjetja na osnovi blejskega sestanka in zbora delavskih svetov in s tem hromi operativa za hitro izvajanje posameznih nalog.

2. Organizacijsko nedefinirano poslovanje, s tem v zvezi so bile možne samovoljne akcije posameznih poslovnih enot, ki niso v skladu s cilji Iskre.

3. Podreditev interesov posameznih poslovnih enot postavljenim planom razvoja Iskre. Večja in direktivnejša vloga Koordinacijskega centra.

Tov. BRANKO DRAGONJA, predsednik DS Iskre — Prodajno servisne organizacije

1. Delo samoupravnih organov v Iskri je pozitivno. Dinamiko upravljanja dajmo proizvajalcu oziroma tistim, ki delajo v osnovni gospodarski dejavnosti organizacije.

2. Najbolj akutni problemi po združitvi so: Premajhna, nezadostna koordinacija med poslovnimi enotami.

3. Vzgoja kadrov, ki bodo kos nalogam v upravljanju in operativi.

Tov. IGOR SLAVEC, namestnik predsednika Zbora kolektiva Koordinacijskega centra

Vsa leta od izvolitve prvih samoupravnih organov v ISKRI, Kranj pa do današnjega dne, ko imamo združeno ISKRO (brez »KRANJ«), ugotovljamo nenehen razvoj, rast in izpopolnjevanje našega delavskega samoupravljanja. Od formalnih upravljalcev so se naši samoupravni organi v večini razvili v dejanske upravljalce.

Koordinacijski center je do sedaj v tem prvem obdobju obstoja imel dva organa delavskega samoupravljanja: Zbor kolektiva v svojstvu delavskega sveta in pa upravni odbor. Zbor kolektiva, ki šteje 70 članov pa se nam ni zdel najbolj primerna oblika delavskega samoupravljanja za reševanje prav vseh problemov, ki jih mora obravnavati DS, zato smo se na zadnjem

zboru odločili, da na aprilskih volitvah izvolimo svoj DS, zbor kolektiva pa bi sklicevali le po potrebi, kadar se pred kolektivi postavlja problem, ki ga DS sam ne bi mogel dokončno uspešno rešiti (n. pr. referendum o nečem, zaključni račun KC in pod.)

Naša samoupravna organa sta v preteklem obdobju posvečala večji del svoje dejavnosti problemom znotraj KC, vendar, kakor je naloga koordinacijskega centra v koordinaciji med vsemi poslovnimi enotami ISKRA, tako bo naloga bodočih samoupravnih organov KC dokaj širša in bo na vsak način morala preiti okvire KC.

Ker sem šele 14 dni V. d. predsednika Zbora kolektiva, na tem mestu izražam pač svoje mnenje, ko odgovarjam na zastavljena vprašanja, zato prosim vse, ki se z menoj ne strinjajo, da mi blagohotno oprostite.

Aktualnih problemov, ki so nastali po združitvi tovarn Industrije za elektrozveze, Ljubljana, Iskra Kranj, Tela Ljubljana in Telekomunikacije Ljubljana je več: so objektivni in subjektivni. Objektivne težave so razumljive in so nerazumljive, so celo nepotrebne, vendar kot izgleda, v začetku brez njih ne gre in še verjetno dolgo ne bo šlo, subjektivne težave pa so nepotrebne, in mislim, da za ISKRO prav nič koristne. Pri odstranitvi teh težav bodo prav gotovo imeli organi delavskega samoupravljanja svoj delež, če ne že odločilno besedo, odvisno od nadaljnjega razvoja.

Mislím, da je ISKRA kot celota dokazala svojo življensko sposobnost in silo, zato je treba o teh naših prvih skupnih korakih, o naših uspehih in neuspehih ter težavah seznanjati celoten naš delovni kolektiv, ki je še tako zainteresiran, kako delajo in poslujejo v drugih ekonomskih enotah, poslovnih enotah, kako poteka prodaja izdelkov, s kakšnimi težavami se bori Uvoz in s kakšnimi Izvoz. Če hočemo ustvariti monoliten kolektiv ISKRA, potem ga moramo pač seznanjati o celotnem dogajanju v podjetju in izven podjetja, kar je v zvezi z njegovim poslovanjem. Pri tem delu ima veliko nalogo Revija ISKRA, ki mora pričeti izhajati redno in to vsak mesec vsaj enkrat. In dopisovanje? Vodilni kader pa je v prvi vrsti dolžan poročati svojemu kolektivu! Z rednim informiranjem se bo premostila marsikatera prepreka, ki bi sicer ovirala hitrejši in skladnejši razvoj Iskre; uspehi Iskre so tudi naši uspehi in obratno.

Tov. LUDVIK KRANJC, predsednik DS Zunanjetrgovinske organizacije Iskre

Razvoj samoupravnih organov sicer ugodno napreduje, vendar z ozirom na pestrost vsakodnevne problematike in važnost vprašanj, ki sodijo v njihovo kompetenco, je ta razvoj morda prepočasen.

Razdelitev proizvodnega programa po poslovnih enotah in s tem v zvezi jasno začrtati njihov perspektivni razvoj. Notranja in zunanja organizacija poslovnih enot in

obratov. Težave subjektivne narave. Enotnost in povezava.

Sodelovanje predstavnikov upravnih, samoupravnih in družbenopolitičnih organov naj bo tesnejše in organizirano v skupno akcijo. Odnosi naj sicer temeljijo na ekonomskih osnovah, vendar pri tem ne spregledati skupnih interesov.

Tov. ANTON KUCHAR, predsednik DS Iskre — tovarne za elektronično in avtomatiko Pržan

1. Skupščina rešuje probleme, ki so pred njo predstavljeni zelo realno — vendar sem mnenja, da bi

morali odbori, ki razna vprašanja proučujejo v detajlih bolj enotno nastopiti iz vidika koristi celotnega podjetja: Navadno pa se tu gleda iz aspektov posameznih poslovnih enot.

2. Problemi po združenju so nastopali največ okoli delitve dohodka enako pa so bili problemi proizvodnje v posameznih poslovnih enotah. Nadalje pa finančni problemi okoli obratnih sredstev. Premalo pa so nastopali problemi okoli skupne perspektive.

3. Zajamčenje sprejetih proizvodnih planov in reševanje problematike okoli teh.

KC naj prevzame vlogo skupne uprave.

Delitev dohodka naj se obdela na bazi rezultatov proizvoda in naj

se sistem skupnih služb prilagodi tem rezultatom.

Poslovne enote naj se brigajo o svoji proizvodni problematiki in naj jo same rešujejo.

Skupne službe naj se podpre proizvodnim zahtevam in naj bodo stimulirane vsaj delno po proizvodnji.

Perspektiva naj zajamči in utrdi obstoječo proizvodnjo.

Tov. FRANC MIHOVAR, predsednik DS Iskre — tovarne električnih aparatov

1. Smatram, da skupščina in njeni odbori niso v svojem delu pokazali zadovoljivih rezultatov, ker nimajo pravice odločanja, ali pa pravic niso znali v dovoljni meri izkoristiti. Sistem delavskega samoupravljanja ni načelno dovolj obdelan in obenoten; razmejitev kompetenc med posameznimi organi: EE — PE — skupščino ni dovolj močno formulirana. Potrebno bo več povezave in prenosov izkušenj iz enote v enoto z neposrednimi stiki, sestanki aktivov in preko revije »Iskra«.

2. Eden glavnih problemov je razmejitev proizvodnih programov in vskladitev planov po poslovnih enotah. Neurejen je še odnos medsebojne kooperacije poslovnih enot. Koordinacijski center kot izvrševalec sklepov skupščine ni dosegel svojega namena. Skupne službe, ki so doslej formirane, niso bistveno vplivale na pocenitev poslovnih stroškov, nasprotno le-ti naraščajo.

TO POT O ISKRI - TOVARNI ZA ELEKTROZVEZE

RADIOZVEZE V LJUBLJANI

Razvoj in priprave za proizvodnjo aparatov za zveze na kratkih, ultrakratkih in decimetrskih valovih je bila ena od prvih dejavnosti bivšega Inštituta za elektrozeve, ki je potem prerastel v Industrijo za elektrozeve — danes Tovarna za elektrozeve v združenju Iskri. Naporno in zahtevno razvojno delo je kljub začetnim težavam kmalu rodilo plodove in v letu 1954 in 1955. letu je bilo že pripravljeno nekaj prototipov aparatov, ki so bili zreli za serijsko proizvodnjo. V 1955. in 1956. letu je bilo že iz-

delano nekaj manjših serij aparatov za zvezo na kratkih in ultrakratkih valovih, ki so bile namenjene za vzdrževanje zvez med ribiškimi ladjami, za reševalno, gasilsko in druge javne službe itd.

Nagel razvoj tržišča na področju brezžičnih zvez je terjal tudi hitrejši razvoj in večjo proizvodnjo aparatov za brezžične zveze. V začetku 1957. leta so bile razvojne kapacitete že tako razvite, da so se lahko lotili formiranja posebne proizvodne enote, ki bi se bavila izključno s proizvodnjo aparatov za brezžične zveze. V sestavu tedanjega Inštituta za elektrozeve je

bil poleg že obstoječih obratov za proizvodnjo merilnih instrumentov in elementov ustanovljen obrat Radiozeve. Obrat je imel svoje mehanične in površinske delavnice ter montažo v matični zgradbi na Linhartovi cesti, le navijalnica transformatorjev je zaradi pomanjkanja prostora bila locirana v Domu borcev NOB na Črnučah. Prvotno so bili k obratu priključeni tudi razvojni oddelki, ki so pa kmalu prešli v razvojni sektor, od 1. aprila 1961. leta pa so skupaj z ostalimi razvojnimi oddelki vključeni v Zavod za avtomatizacijo.

kar ni bil cilj njihovega formiranja v združenju ISKRI.

3. Urediti je nujno potrebno enotnost po poslovnih enotah v Iskri in Iskri kot celoti. Odpraviti moramo razne tehnostrate tendence, katere zavirajo hitro rast in razvoj Iskre. Odpraviti je nujno razne organizacijske pomanjkljivosti. Obenem pa moramo dati večjega poudarka subjektivnim silam v podjetju, pri reševanju celotne problematike.

Tov. JOŽE VODOPIVEC, predsednik DS Iskre — tovarne avtoelektričnih izdelkov

1. Menim, da je bilo delo organov samoupravljanja v tej mandatni dobi uspešno. Skupščina je dobro opravljala svoje naloge prek koordinacijskega centra in svojih odborov. Na predloge poslovnih enot je pozitivno reagirala in upoštevala ter se zavzemala za gledišča, konkretno tudi naše proizvodne enote. Vse objektivne težave in pomanjkljivosti, ki so nastopale v

poslovanju in reševanju določenih problemov, so bile predvsem posledice razdrobljenosti enot po šte-

vilnih okrajih in komunah, kar pa hkrati povzroča tudi določeno tehnično oviro v poslovanju. Načela poslovanja samoupravnih organov v Iskri je praksa potrdila, preveliko

povečevanje centralizacije pa bi utegnulo ovirati nadaljnji razvoj samoupravljanja v poslovnih enotah v mandatni dobi nove skupščine. To vprašanje bi bilo treba upoštevati, da bo lažje in boljše mogoče reševati probleme, ki so važni za celotno podjetje.

2. Najbolj pereč problem je za našo tovarno v Novi Gorici realizacija proizvodnih planov. To predvsem zaradi dokaj iztrošenega strojnega parka, slabih proizvodnih kapacitet in ozkih grl ter nerednih dobav materiala in sestavnih delov od naših kooperantov, oziroma iz drugih poslovnih enot. Ureditev tega pa je bistveno vprašanje in predpogoj za materialno in moralno bazo naše tovarne.

3. Nadaljnje organizacijsko utrjevanje podjetja z enakopravnim sodelovanjem vseh poslovnih enot in s posebnim poudarkom na ekonomski osnovi medsebojnih odnosov, ki naj bo važna naloga pri nadaljnjem razvoju združene Iskre.

Serie v proizvodnji so vse večje in večje. Skupina Phonoportov

Proizvodni program novega obrata je bil v prvih dneh dokaj skromen. Obsegal je le eno aparaturo za zveze na kratkih valovih in eno aparaturo za ultrakratkovalovno področje, nekaj vrst magnetnih stabilizatorjev in translatorjev. V nekaj letih pa je razvoj aparaturo za zveze, zlasti na kratkovalovnem področju, dosegel tako stopnjo, da je proizvodnja dobila skoraj vse vrste aparaturo za zvezo male moči, ki jih potrebuje jugoslovansko trži-

šče. S povečanjem asortimenta so rastle potrebe tržišča in z njim proizvodnja, tako da so obstoječi prostori kmalu postali pretesni. Rešitev pa so našli v preselitvi služb in montažnih oddelkov v nove prostore v Tobačni tovarni, kamor je preseljena tudi navijalnica s Črnuč. Mehanične delavnice in delavnice za površinsko obdelavo so pa ostale v zgradbi na Linhartovi cesti, kar že danes povzroča precej težav pri poslovanju. Kljub temu pa je pridobitev novih prostorov omogočila nadaljnjo rast proizvodnje, ki se je od 1957. leta, torej od ustanovitve pa do letos, razvijala takole:

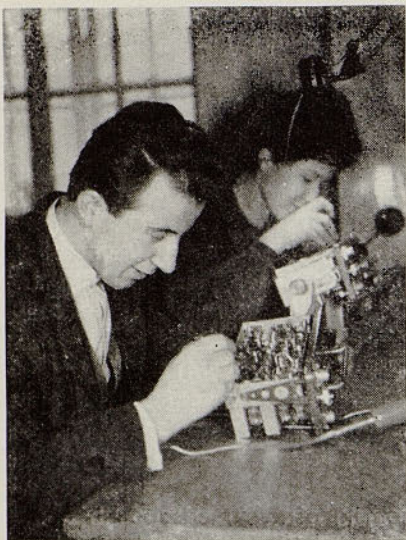
Leto	Bruto proizvodnja v din	Povprečno število zaposlenih	Storilnost na 1 zaposlenega v din
1957	125,760.000	294	427.755
1958	225,741.488	307	735.000
1959	255,713.000	313	817.000
1960	300,065.000	289	1,093.000
1961	490,308.967	221	2,223.623

Znižanje števila zaposlenih v letu 1961 nastopa zaradi izdvajanja razvojnih oddelkov v sestav ZZA.

Nagla rast proizvodnje, ki so jo narekivale vedno večje zahteve tržišča, je povzročila, da je razvoj služb, ki naj bi oskrbovale proizvodnjo, nekoliko zaostal. Zato je bil postopoma del najboljšega kadra iz proizvodnje premeščen v operativno in tehnološko pripravo dela z nalogo, da se poslovanje služb vskladi z vedno večjimi potrebami proizvodnih oddelkov. Uspeh ni izostal in danes ima obrat izpolnjene tehnične službe, ki kljub raznim težavam uspešno pripravljajo proizvodnjo. Izdelani so tehnološki postopki z normativi časa in materiala za vse izdelke, izboljšani pa je tudi sistem oskrbovanja proizvodnih oddelkov s surovinami in materialom. Vse omenjene priprave so omogočile, da je proizvodni plan za tekoče l. 1962 za 58 odstotkov večji od realizacije v 1961. letu. Planirano je povečanje produktivnosti od 2,223.632 din v 1961. letu na 2,870.000 din v tem letu, s tem, da se bo število zaposlenih povečalo v glavnem zaradi izpopolnjevanja služb, ki bodo potrebne v zvezi s predstojajočo osamosvojitvijo obrata.

Vzporedno s proizvodnjo se je širil tudi asortiment izdelkov, ki danes obsega:

- sprejemno oddajno postajo za KV področje KOM-50;
 - visokokvalitetni komunikacijski sprejemnik za KV področje SK-3;
 - sprejemno oddajna prenosna postaja za UKV področje PHONOPORT;
 - sprejemno oddajna mobilna postaja za UKV področje, ki se izdeluje v kooperaciji z zahodnonemško tovarno LORENZ;
 - sprejemno oddajna postaja za usmerjene zveze PLM 1/400;
 - vse vrste magnetnih stabilizatorjev, to je naprav za stabilizacijo nestalne izmenične napetosti in translatorje;
 - elektronske elemente za naprave za avtomatizacijo ter kompletne naprave za avtomatizacijo;
- V tem letu bodo izvršene vse priprave za proizvodnjo nekaj novih aparaturo v 1963. letu, kakor na primer nova sprejemno oddajna postaja moči 50 W na KV področju in nova mobilna sprejemno oddaj-

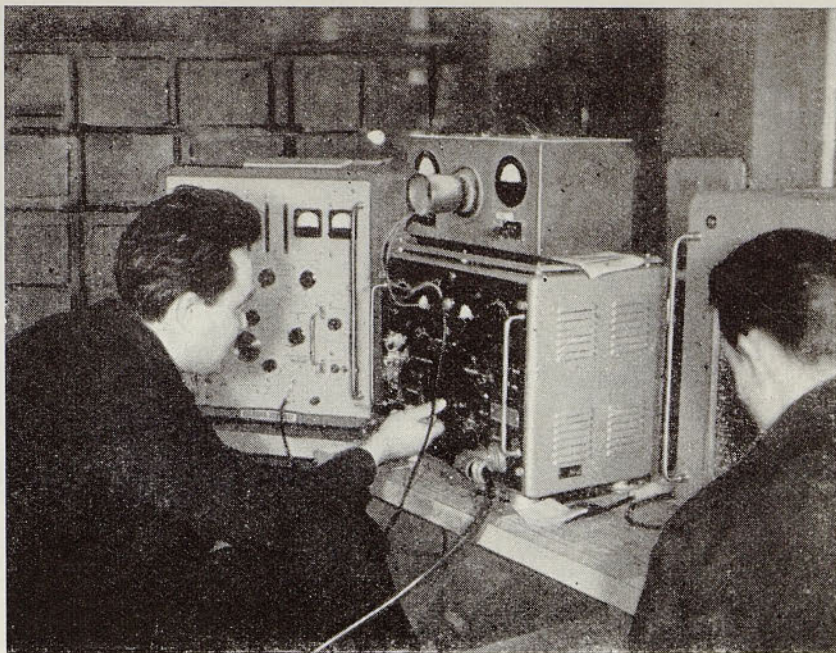
Zadnja kontrola pred končnimi meritvami

na postaja na UKV področju, v poizkusni proizvodnji bo pa nova večkanalna aparatura za usmerjene zveze in še nekaj drugih aparatov.

S tako razširjenim asortimentom bo obrat še naprej ostal največji proizvajalec aparatov za zveze v državi, za katere zaradi dobre kakovosti in primernih cen vlada vedno večje zanimanje. Po dosedanjih grobih ocenah bo potrebno v naslednjem letu izdelati za 1,3 milijarde, v 1964. letu pa za približno 2 milijardi raznih aparatov za zveze. Potrebe bodo pa še narastle glede na to, da je uporaba brezžičnih zvez zlasti v gospodarstvu še v povojih. Zato lahko trdimo, da se na tem področju odpirajo široke perspektive za tistega proizvajalca, ki bo sposoben, da v kratkih rokih zadovolji kakovostne in količinske zahteve kupcev.

Razvoj, ki ga predvidevamo, pa seveda ne bo mogoč brez vlaganj oziroma investicij, ki so pa v primerjavi s predvidenim povečanjem zelo nizke. Obrat se že danes bori s težavami, od katerih je največja pomanjkanje merilnih instrumentov. Če pa pomislimo, da je nabava uvozne opreme, predvsem merilnih instrumentov, v vrednosti približno 40.000.000 din, skoraj edini pogoj za dva do trikratno povečanje proizvodnje, potem je jasno, da se ta investicija izplača. Strojna in ostala oprema ter obstoječi prostori bi namreč še zadostovali, da se ustvari predvidena proizvodnja v naslednjih dveh letih. Vsekakor bo pa predvideni razvoj terjal tudi druge ukrepe, predvsem izboljšanje organizacije dela služb in izpolnjevanje tehnoloških postopkov, kjer se še vedno krijejo precejšnje rezerve.

Zaradi zahtevnosti proizvodnje aparatov za zveze in naprav za avtomatizacijo je eno od najvažnejših vprašanj v obratu vzgoja in izpopolnjevanje strokovnih kadrov. Že danes je v obratu od skupno 249 zaposlenih le 106 polkvalificiranih in nekvalificiranih delavcev, ostali pa so višji in srednji strokovni ter kvalificirani in visokokvalificirani delavci. Delno se vprašanje kadrov rešuje s štipendiranjem, saj obrat štipendira 20 vajencev ter 17 tehnikov in inženirjev, ki bodo v naslednjih dveh

Za končne meritve in kontrolo aparatov so nujno potrebni dragoceni uvoz. merilni instrumenti

letih vključeni v proizvodnjo. Precej strokovnjakov, ki danes delujejo v tehničnih službah ali pa opravljajo druga odgovorna dela, pa je zraslo tudi iz vrst delavcev, zato obrat tudi pokriva stroške za izredno šolanje desetih kvalificiranih delavcev, ki že opravljajo delo tehnologov, kontrolorjev itd. ali so pa predvideni za ta delovna mesta. V zadnjih letih se je znatno povečal tudi priliv kadrov z višjih in srednjih tehniških šol, zato upamo, da strokovnjakov ne bo primanjkovalo.

Zelo neugodno na razvoj proizvodnje vpliva pomanjkanje repro-

dukcijskega materiala iz uvoza ali boljše rečeno deviznih sredstev za njegovo nabavo. Z izboljšanjem kakovosti domačega materiala se delež uvoženih elementov postopoma manjša, toda pri nekaterih aparatih pa še vedno dosega do 50 odstotkov vrednosti vsega vgrajenega materiala. Povprečna vrednost uvoženega materiala znaša sedaj približno 20 odstotkov vrednosti izdelanih aparatov, kar se bo pa še dalo znižati. Toda pomisliti moramo, da kljub temu še vedno uštedimo skupnosti 80 odstotkov deviznih sredstev, ki bi jih porabili, če bi aparature za zveze v celoti uvažali in plačevali v devizah.

Obrat bi si lahko dober del deviznih sredstev oskrbel sam in to z izvozom svojih izdelkov na inozemska tržišča. Če upoštevamo, da aparature za zvezo, ki jih izdelujemo doma, po kakovosti ne zaostajajo za tovrstnimi tujimi izdelki in da so v pogledu cen konkurenčne, potem vsekakor kaže storiti vse, kar je mogoče, da z našimi izdelki prodremo tudi zunaj jugoslovanskih meja.

Če bi naši Zunanjetrgovinski organizaciji uspelo, da s primernimi ukrepi plasira v tujino eno četrtino proizvodnje obrata, bi s tem zagotovili vsem potrebam po deviznih sredstvih.

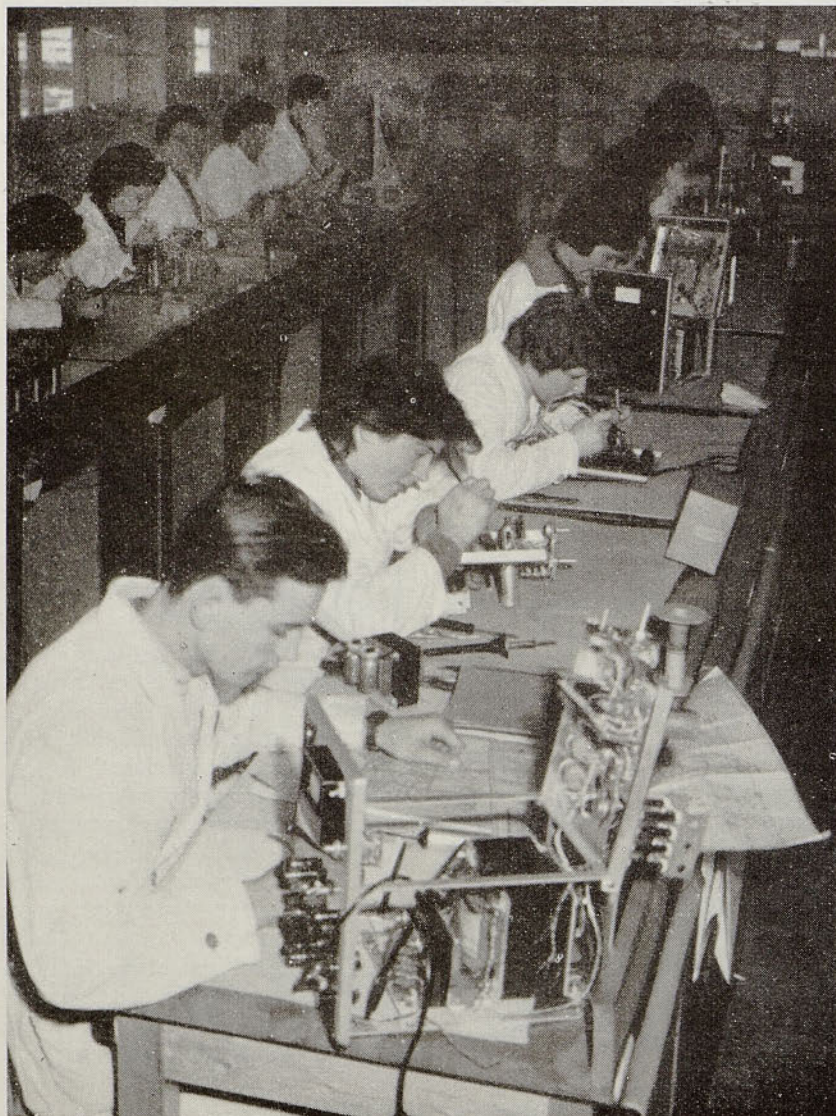

Kvaliteta sprejemnika mora ustrezati najboljšim tovrstnim inozemskim aparatom

Še ena velika naloga, ki čaka delovni kolektiv obrata Rad.ozveze v tem letu, je osamosvojitve v samostojno poslovno enoto — Tovarno za elektronske naprave. Ta ukrep, ki ga narekuje sedanji in posebno še perspektivni razvoj naše enote, pomeni priznanje zrelosti delovnemu kolektivu, obenem pa postavlja organe delavskega samoupravljanja in celotni kolektiv pred nove odgovorne naloge. Zato že danes tečejo vse organizacijske priprave, ki bodo zagotovile poslovanje bodoče tovarne. Nekatere tehnične službe so že tako močne, da lahko samostojno poslujejo, ustanavljajo se pa tudi službe, ki jih obrat do sedaj ni imel v svojem sestavu, so pa potrebne v

Zgradba obrata »Elektronika« v Horjulu

novih pogojih, kakor na primer kadrovsko-socialna in računovodska služba. Kolektiv se zaveda, da bo osamosvojitve zlasti v začetku zahtevala dodatne obremenitve in skrbi za vsakega posameznika. Nudila bo pa kolektivu veliko večje možnosti in še bolj približala upravljanje tovarne neposrednim proizvajalcem, kar pa tudi predstavlja osnovno zagotovilo za uspeh v prihodnosti, ki ob prizadevnosti in enotnosti, ki jo je dosedaj pokazal kolektiv, ne more izostati.

A. Č.

ELEKTRONIKA V HORJULU

Iz nekdanjih laboratorijev na Linhartovi cesti je nastal eden pomembnih obratov Iskre — tovarne za elektrozveze — »Elektronika«. Ko so prostori postali pretesni, je v letu 1957 prišlo do selitve v Horjul, v stavbo, sprva namenjeno tovarni pletenin »Rašica«. Preselila sta se razvoj in proizvodnja in že to leto so pri 120 zaposlenih dosegli lep proizvodni uspeh — 120 milijonov bruto produkta.

Toda kmalu so postali delovni prostori v Horjulu premajhni za to hitro napredujočo panogo proizvodnje. Začasno rešitev so našli v tem, da so v januarju 1961 razvoj selili nazaj v Ljubljano, v prostore

Posnetek iz montaže elektronskih aparatov v Horjulu

Tobačne tovarne. S tem je proizvodnja pridobila tudi halo, v kateri je bil prej razvojni oddelek. Tako so bili dani pogoji za povečanje fizičnega obsega proizvodnje.

V poletju 1961 so nato stekla dela na rekonstrukciji. Prostori, v katere se je preselil obrat Elektronika iz Ljubljane, sicer niso slabi, vendar v celoti niso ustrezali sodobni proizvodnji elektronskih elementov in naprav, ker so bili grajeni za povsem drugačno dejavnost — za tovarno pletenin.

V preteklem letu je delovni kolektiv Elektronike pri 150 zaposlenih dosegel 450 milijonov bruto produkta, letos pa predvideva plan povprečno pri 190 zaposlenih bruto produkt v višini 600 milijonov, torej petkrat več, kot je bilo ustvarjenega v prvem letu poslovanja v novih delovnih prostorih v Horjulu.

Rekonstrukcije tega obrata dobro napreduje in bo verjetno lahko v celoti končana že do srede letošnjega leta, s tem pa dani tudi vsi pogoji za nadaljnji porast proizvodnje. Prav ta mesec predvidevajo že selitev v 1. nadstropje novega poslopja, kjer so pripravljene sodobno urejeni delovni prostori. Rekonstrukcija bo dala obratu v Horjulu možnost, da bo postal zaokrožena celota, saj bo dobil tudi lastno laktirnico in galvaniko, razvil pa bo

tudi samostojne skupne službe. Nadalje bodo z rekonstrukcijo pridobili tudi lastno menzo z do 300 obroki, sanitarije in prostorne garderobe, kar so doslej težko pogrešali.

Proizvodnja je dokaj zahtevna in zamotana. V »Elektroniki« v Horjulu izdelujejo elemente, elektronske merilne instrumente, razno laboratorijsko opremo in kompletne elektronske aparate. Kolektiv nima težav s prodajo svojih solidnih izdelkov, saj je marsikatera serija izdelkov že v naprej prodana in porabniki komaj čakajo, da izdelke lahko dvignejo. Težave so le v tem, da tu proizvajajo okrog 40 različnih elektronskih aparatov — torej precej obsežen asortiment, vendar so serije teh aparatov premajhne, da bi zadostile potrebe tržišča in omogočile cenejšo proizvodnjo. Zlasti dobro grede v prodajo osciloskopi, RC generatorji, megaohmmetri in drugo.

Za svojo proizvodnjo obrat v Horjulu uporablja skoraj 60 odstotkov reprodukcijskega materiala iz uvoza, s čimer pa pogostokrat nastopajo precejšnje težave. Tu bi moral razvoj pretehtati vse možnosti, da bi v tej proizvodnji lahko uporabili več domačega reprodukcijskega materiala in, da bi pri tem ne trpela kakovost izdelkov. Ker

Delavka pri varjenju kontaktov za kondenzatorje

pa je proizvodnja elektronike pri nas še malo poznana panoga, bi bilo treba nujno temeljiteje obdelati tržišče, kar še zlasti velja pri prodaji elementov za avtomatizacijo, kot so razna valovna pretikala, konektorji in drugo.

V Horjulu veliko pozornost posvečajo rasti strokovnih kadrov, zavedajoč se, da bo nadaljnji razvoj proizvodnje elementov in elektronskih naprav terjal vedno več dobrih strokovnjakov. Zlasti še, ker je v drugi polovici letošnjega leta predvidena osamosvojitve tovarne elektronskih instrumentov, seveda če bodo do tedaj zasedena vodilna mesta, kar še posebej velja za računovodstvo.

Trenutno je v tem obratu zaposlenih 170 delavk in delavcev. Razen 12, ki se vozijo iz Ljubljane, so vsi zaposleni iz Horjula in okolice. V strokovnem izobraževanju imajo 30 vajencev, 6 štipendistov na STŠ in 6 bodočih inženirjev na tehnični fakulteti, medtem ko štirje izmed zaposlenih posejajo dopolnilno ekonomsko šolo, 6 pa dupisno srednjo tehniško šolo. Tudi glede nekvalificirane delovne sile, ki bi jo bilo treba priučiti za delo v obratu, so tu ugodne prilžnosti, saj je na razpolago še okrog 300 žena in mož iz Horjula in okolice, ki bi se iz kmetijskega delavca radi prekvalificirali v industrijske. Precejš-

Obrat v Semiču

Obrat v Šentjerneju

nje število članov kolektiva na strokovnem šolanju, sicer povzroča delne težave v proizvodnji, vendar je ob zavesti, da bo kader ob končanem strokovnem izobraževanju lahko veliko nadoknadil, mogoče tudi te težave od primera do primera, uspešno reševati.

Zelo pereče v kolektivu v Horjulu je vprašanje stanovanj. Za prvo silo bi potrebovali vsaj po šest stanovanj v Ljubljani in Horjulu, medtem ko s prevozi na delo in z dela ni posebnih težav, ker je večina zaposlenih iz Horjula in okoliških krajev.

V obratu delujejo samostojne: sindikalna in mladinska organizacija ter osnovna organizacija Zveze komunistov. Delovni kolektiv je discipliniran in prizadeven, ker ve, da sta ti dve lastnosti nujno potrebni, če hoče doseči razvoj, kakršnega mu obeta perspektiva. Pohvale je vredna pobuda za organizacijo lastnih tečajev in seminarjev za izpopolnjevanje znanja. V obratu so organizirali poseben administrativni tečaj, seminar za predelavce in mojstre, predvidevajo pa tudi tečaj za člane samoupravnih organov in seminarje za planerje, tehnologe in kontrolorje. In še posebna zanimivost — celotni potek rekonstrukcije obrata so amatersko sami posneli na filmski trak in tako ove-

kovečili velika dela, na račun katerih bodo jutri lahko delali in dosegali še boljše proizvodne rezultate.

KONDEZATORJI V SEMIČU

V Semiču že dolga leta uspešno teče proizvodnja raznih kondenzatorjev. V začetku preteklega leta so tjakaj preselili tudi še vse ostalo, kar je do tedaj od te panoge dejavnosti ostalo v Ljubljani in je tako proizvodnja kondenzatorjev v obratu v Semiču združena v celoto.

V zadnjem času so z doma izdelanimi in skonstruiranimi navijalnimi stroji močno povečali delovne zmogljivosti, povečali pa so tudi zmogljivosti impregnacijskih naprav, kar je pripomoglo do tega, da je marljivi delovni kolektiv v preteklem letu ustvaril za 689 milijonov bruto produkta, medtem ko je le-ta v letu 1960 znašal 350 milijonov dinarjev. Prizadevnost delavstva v tem obratu pa se kaže tudi v povečanju produktivnosti, saj se je le-ta dvignila celo za 62 odstotkov na enega zaposlenega.

Prav lahko bi delovni kolektiv dosegal še boljše delovne rezultate, če bi se ne boril s številnimi težavami, izmed katerih je ena največjih vprašanje strojne opreme. Strojna oprema je namreč namenjena za laboratorijske namene, razen tega

pa tudi že dotrajala in zastarela, vendar pa požrtvovalni delovni kolektiv z njo še vedno dosega sorazmerno lepe rezultate. Vsekakor pa bo v tem obratu treba čimbolj misliti na temeljito rekonstrukcijo. Zlasti bi za nadaljnje povečanje svoje proizvodnje nujno potrebovali navijalne avtomate, ki bi omogočili večje zmogljivosti.

Že tako bogat asortiment svojih izdelkov — raznovrstnih kondenzatorjev je delovni kolektiv v Semiču še razširil s $\cos \varphi$ kondenzatorji in kondenzatorji KPTU, ki zdaj predstavljajo glavni izdelek tega obrata in so zaščiteni z umetno smolo. Delovni kolektiv je delno usvojil tudi proizvodnjo stirofleksnih kondenzatorjev z močjo do 1000 pF, po katerih je v zadnjem času povpraševanje vedno večje.

Pri svoji proizvodnji pa se kolektiv v Semiču nenehno bori z velikimi težavami okrog materiala. Veliko večino materiala je namreč treba uvažati iz inozemstva, kar pa pomeni, še zlasti v novi devizni situaciji, še posebej težko vprašanje. Iz Finske na primer uvažajo specialni papir za kondenzatorje, nadalje je treba uvažati sredstva za impregnacijo, umetne smole za zaščito kondenzatorjev. Zaradi težav z devizami so dobave iz inozemstva navadno zelo neredne in to povzroča škodljive zastoje v proizvodnji.

Seveda bi ob večjem razumevanju domače industrije marsikatera težava z materialom iz inozemstva lahko odpadla. Tako bi na primer lahko domača industrija pokrila vse potrebe po specialnem papirju, ki je potreben v proizvodnji določene vrste kondenzatorjev, prav tako pa bi domača industrija pokrila vse potrebe po specialnem papirju, ki je potreben v proizvodnji določene vrste kondenzatorjev, prav tako pa bi domača industrija obratu v Semiču lahko dobavljala zadostne količine aluminijeve folije. Ker pa je obrat v Semiču največji uvoznik teh dveh materialov, bi morala domača industrija to upoštevati in ob danih pogojih vprašanje njegove oskrbe z materialom čimprej ugodno rešiti.

Izdelki obrata v Semiču gredo dobro v prodajo, razen morda $\cos \varphi$ kondenzatorjev, ki so sicer po-

memben izdelek, vendar pa gre do kot investicijski izdelek teže v promet, čeprav po svoji kvaliteti odlično služijo svojemu namenu. V tej panogi proizvodnje proizvodne zmogljivosti tudi niso v celoti izkoriščene. Upati pa je, da se bo ob prizadevanju tako Prodajno-servisne organizacije, kakor tudi proizvajalcev $\cos \varphi$ kondenzatorjev stanje v prihodnje izboljšalo in bodo tudi pri tem proizvodne zmogljivosti v celoti izkoriščene.

Asortiment tega obrata je tolikšen, prav tako pa tudi proizvodnja tolikšna, da zalaga s kvalitetnimi kondenzatorji vso domačo radijsko in televizijsko industrijo.

Delovni kolektiv se je skozi vse dosedanje težave pri svojem delu tako utrdil, da je danes že dozorel za osamosvojitve. Ob svoji iznajdljivosti, požrtvovalnosti (velik del dosedanjih gradenj in izpopolnjevanj obrata, so namreč delavci opravili s prostovoljnim delom, v želji, da bi si s čim manjšimi stroški, čim bolj izboljšali delovne možnosti in čim bolj razvili svoj obrat) bo to lahko že kmalu.

Temeljita rekonstrukcija obrata bo delovnemu kolektivu omogočila zaželeno perspektivo, da bo v okviru združene Iskre lahko postal samostojna tovarna kondenzatorjev z moderno, specializirano proizvodnjo, ki bo krila vse domače potrebe in se prav tako lahko uveljavila tudi na inozemskih tržiščih.

UPORI V ŠENTJERNEJU

Eden najstarejših obratov Iskre — tovarne za elektrovezve je vsekakor proizvodnja uporov v Šentjerneju na Dolenjskem. Ta obrat je bil nekako povezan, po svoji proizvodni naravi, z obratom »Keramika« v Vižmarjih.

Konec leta 1960 se je obrat znašel v precejšnjih težavah. Niti kvaliteta niti količine uporov niso zadovoljevale potreb po teh izdelkih. Del nastalih težav je zakrivila zastarela, že skoraj neustrezna oprema, delno pa so tedaj nastopile razen objektivnih tudi še nekatere kadrovske težave. Vendar so odločni ukrepi brž rešili nastali položaj.

Urejeno vprašanje Keramike v Vižmarjih je pripomoglo, da se je

proizvodnja v obratu v Šentjerneju naglo dvignila. Tedaj je dnevna proizvodnja, ki je do odprave težav znašala nekako do 20.000 uporov, nenadoma poskočila na 60.000 uporov dnevno, dvignila pa se je tudi njihova kvaliteta na zahtevano raven. Pri tem je tudi sam delovni kolektiv prispeval nemajhen delež, a kljub temu današnje količine uporov še ne zadoščajo za vse potrebe domače industrije, zlasti pa je proizvodnja še prepičla, če bi se z upori iz Šentjerneja hoteli ugodneje uveljaviti na inozemskem tržišču. Medtem se je kvaliteta povzpela na raven, ki povsem ustreza kvaliteti tujih uporov tega razreda. Lani so v Šentjerneju začeli tudi s proizvodnjo miniaturnih uporov z aksialnimi odcepi. Pri osvojitvi teh izdelkov je delovni kolektiv odigral veliko vlogo. Tovrstni upori so bili razviti v Šentjerneju, zlasti na pobudo in ob prizadevanju šefa kontrole, tov. Ladota Androje, ki je ob pomoči sodelavcev razvil vse postopke.

V obratu v Šentjerneju je nujno potrebna avtomatizacija proizvodnje, kajti le-ta je po današnjem načinu dela še vedno predraga. Vse naprave so v slabem stanju in dokaj primitivne, zato je treba pohvaliti kolektiv, da jih je z lastnimi silami in strokovnim znanjem konstruiral. Že v maju bo konstrukcija teh avtomatičnih naprav gotova, delno pa tudi izdelane prve izmed teh naprav. Do konca letošnjega leta bo najbrže gotova prva obdelovalna avtomatična proga (tekoči trak) za $1/2 W$ upore, katere zmog-

ljivosti bodo znašale do 20 milijonov teh uporov letno. V približno treh letih pa naj bi bila na ta način avtomatizirana celotna proizvodnja uporov. To je seveda obsežna naloga, ki bi jo delovni kolektiv sam težko izpolnil, v okviru združene Iskre pa bo za to treba najti možnosti. Tako se bo proizvodnja uporov tudi toliko pocenila, da bodo šentjernejski upori razen po kvaliteti, tudi po ceni dosegli evropsko raven.

Razen uporov v obratu v Šentjerneju izdelujejo tudi potenciometre. Dosedanji po svoji velikosti ne ustrezajo več, zato v Zavodu za avtomatizacijo razvijajo nov tip potenciometra, ki naj bi vsaj delno zadovoljil potrebe tržišča.

Delovni kolektiv v Šentjerneju je zelo marljiv in požrtvovalen. V svojem dosedanjem delu je dosegel zelo veliko in, ko bodo dani pogoji, ko bo dovolj potrebnega strokovnega kadra, se bo obrat lahko osamosvojil v specializirano tovarno uporov.

Nedvomno je tudi temu obratu nujno potrebna rekonstrukcija, ki bo odprla perspektivo tega delovnega kolektiva na široko.

OBRAT V ŽUŽEMBERKU

Obrat Iskre — tovarne za elektrovezve v Žužemberku, posluje kot montaža keramičnih kondenzatorjev, za kar mu surovine dobavlja obrat »Keramika« v Vižmarjih. Formiran je bil v letu 1960 in trenutno zaposluje 42 delavcev in delavk.

Iz montaže v obratu v Žužemberku

S P R A Z N O V A N J A D N E V A Ž E N A

Tradicionalni, mednarodni praznik žena - 8. marec, smo tudi letos v naših poslovnih in proizvodnih enotah lepo proslavili. Žal iz vseh enot nismo prejeli poročil, kako so kje praznovali, niti ni bilo možnosti, da bi naš reporter obšel vse enote v času, ko je praznovanje bilo v teku.

Kljub temu lahko z zadovoljstvom ugotovljamo, da je bilo na praznik žena povsod prijetno. V večini enot so praznovanje izvedle in omogočile sindikalne organizacije — no, ne smemo pa pozabiti tudi nekaterih obratov in oddelkov, kjer so se lepo odrezali do svojih sodelavk tudi delavci teh kolektivov sami in se žena spomnili s skromnimi darili in prijetnim praznovanjem iz »lastnih skladov«.

Kopica je težav, ki tarejo ta živahni delovni kolektiv, vendar mu ne manjka volje vztrajnosti in prizadevnosti, s katerimi jih bodo premagovali in svoje nadaljnje delo še bolj razvili. Pri tem jim bo pomagal tudi samostojni delavski svet, ki so ga izvolili pred nedavnim, da bi proizvajalci sami prispevali kar največji delež k dobremu in uspešnemu gospodarjenju in nadaljnji rasti obrata.

Tu izdelujejo predvsem cevaste in kolutaste keramične kondenzatorje s temperaturnim koeficientom 750. Prav zato se obrat ne razvija, kot bi bilo želeto, kajti treba bi bilo čimprej začeti tudi s proizvodnjo cevastih in kolutastih keramičnih kondenzatorjev z drugimi temperaturnimi koeficienti, ki jih terja trži-

V TOVARNI ELEKTROTEHNIČNIH IN FINOMEHANIČNIH IZDELKOV

Kakor vsako leto, tako smo tudi letos proslavili v poslovni enoti Iskra v Kranju — Dan žena. Načini te proslave so bili po EE različni — oziroma uspešni in manj uspešni. Vse je bilo odvisno od organizacije sindikalnih izvršnih odborov posameznih EE in pa zavesti »moških« članov kolektiva, ki so se v nekaterih odelkih odlično odrezali — ponekod pa se s to zavestjo ne morejo pohvaliti. V vseh EE so bili tozadevni govori, čestitke in nekaj rož, vse ostalo pa je bilo prepuščeno agilnosti članov sind. odborov, ali pa vodstvenemu kadru, in prav zato ni bilo potrebne enotnosti. Tajništvo sindikata je pripravilo za ta dan tudi prireditev v Prešernovem gledališču, ki so jo iz-

šče. Skratka — perspektiva tega obrata je v razširitvi oz. prilagoditvi asortimenta izdelkov današnjim potrebam. Pri tem bo moral seveda pomagati tudi Zavod za avtomatizacijo, ki naj bi čim prej razvil ustrezne tipe omenjenih keramičnih kondenzatorjev.

Glede na težave, ki jih je obrat v Vižmarjih imel s pečmi v začetku preteklega leta tudi ta obrat lani ni izpolnil proizvodnega plana tako, kot bi delovni kolektiv želel. Zaradi pomanjkanja kolotov so izdelali le za 86 milijonov oziroma svoj proizvodni plan izpolnili komaj s 54,8 %. Ko je bila v Vižmarjih peč popravljena, se je v Žužemberku sicer proizvodnja občutno izboljšala, vendar zamujenega vselej ni mogoče nadoknaditi.

vedli slušateljki igralske akademije iz Ljubljane.

V Otočah so prav tako čestitali ženam za njihov praznik. Nagradili so s praktičnimi darili 12 zaslužnih žena.

Enotno proslavo Dneva žena je imel obrat v Lipnici, kjer so imele vse ženske ob 14. uri sestanek, na katerem je govoril o pomembnosti 8. marca — predsednik sindikata Janez Šolar, članica kolektiva Debeljak Marija pa je zanosno recitala Kajuhovo pesem: Materi padlega partizana. Ob veselem kramljanju so sprejemale čestitke, pomaranče in rože. Skratka: bilo je preprosto in prisrčno!

Iver

DAN ŽENA V TOVARNI ELEKTRIČNIH APARATOV

Žene — članice kolektiva Iskre — tovarne električnih aparatov v Ljubljani so proslavile svoj praznik skromno, pa vendar zelo prisrčno v gostišču ob Savi. Po kratkem govoru o nalogah žena v družbi in posebej v podjetju in prijetnem kulturnem programu, so ženam čestitali tudi predstavniki delavskega samoupravljanja, sindikalne podružnice ter drugih družbenih organizacij. Pionirji so tudi voščili ženam za njihov praznik in poklonili šopek rdečih nageljnov tovarišici Krnc Mariji, ki je ena najstarejših bork med članicami našega kolektiva.

Sndikalna organizacija je nato žene pogostila, temu pa je sledila vesela zabava, kjer so se žene poveselile in se med seboj še bolj zblížale ter se pogovorile o vseh nalogah, katere jih še čakajo v bodočnosti.

HP.

Pionirji-harmonikarji so razveselili žene v Propagandni službi

DAN ŽENA V NAŠI PROPAGANDNI SLUŽBI

Žena v Propagandni službi Iskre so se letos spomnili v sindikatu, pa pionirji in pionirke Osemletke »Mirana Jarca«, seveda pa tudi moški člani tega kolektiva. Po pripovedovanju sodeč, so se slavljence počutile zelo prijetno in počaščene — toda, naj kar brž povem, kako je bilo pri njih ta dan! Že ob prihodu v službo so vse tovarišice dobile na svojih delovnih mizah lične šopke in čestitke in — da ne bi pozabil — tudi zelo značilno darilce članov kolektiva — vsaka po eno ščipalko za perilo (ki služi lahko tudi za spenjanje preglasnega govorilnega organa!). No, zaman so tovariši pričakovali kake »izgrede« zavoljo podarjenih ščipalk. Žene so darilo sprejele in ni kazalo, da bi se katera izmed njih počutila kaj prida prizadeto.

Ob uri, ki je bila napovedana, so prišli pionirji in pionirke s šole »Mirana Jarca«, ki so ustvarili prijetno, praznovanju ustrezno vzdušje. Zapeli so, deklamirali in »udarili« nekaj veselih viž na harmonikah — skratka pester in prisrčen program! Prišli pa so hkrati tudi z darili. Ženam so prinesli lične nasade v lončkih iz stiropora ter svoje izdelke — srnice iz žice in morske trave.

Seveda to praznovanje ne bi bilo popolno, če ne bi svojih besed izrekli tudi karikaturist, fotograf in poet, ki so ženam pripravili v tesni »kooperaciji« še posebna darila. Vsaka izmed slavljence je prejela svojo karikaturu, duhovito povezano z dejavnostjo, ki jo posamezna goji v kolektivu Propagandne službe. In h karikaturam je poet Stane zapel še nekaj značilnih, sočnih in pomenljivih verzov.

In potem je bilo menda nekaj za

pod zob, pa seveda, kot se spodobi, tudi za na zob in šal, veselih pesmi in dobre volje. Slišati je bilo, da so bile žene vesele svojega praznika in slavlja, ki jim je bilo prirejeno.

-a-

KAKO SO PRAZNOVALI V HORJULU

V obratu »Elektronika«, Iskre - tovarne za elektrozveze v Horjulu so v največji »konspiraciji« sestavili poseben odbor za pripravo programa in proslave Dneva žena. Nekaj sredstev je k praznovanju prispevala sindikalna podružnica, nekaj pa so »odrinili« sami tovariši iz kolektiva v želji, da bi svoje tovarišice čimbolj presenetili za praznik žena.

Po pozdravnih besedah predsednika sindikata in besedah sekretarja o pomenu mednarodnega praznika žena, so pionirji osnovne šole v Horjulu izvedli pester program s petjem, recitacijami, solo točkami in folklornimi plesi v narodnih nošah. Res — ljubek program in soliden nastop.

Na zakuski, ki je sledila oficelnemu delu proslave, so v celoti stregli tovariši, ki so se odločili ta dan opraviti vse take posle, da bi tovarišice res lahko samo praznovale. Seveda je bilo razpoloženje odlično in bo letošnji Dan žena v Horjulu vsem ostal še dolgo v lepem spominu.

- A. D. -

S praznovanja v Horjulu

Delegati na redni letni konferenci ZK poslušajo poročilo šefa proizvodnje, tov. ing. Alojza Grčarja

KONFERENCA ZK V POSLOVNI ENOTI KRANJ

V koncertni dvorani Sindikalnega doma v Kranju, je bila 14. marca t. l. letna konferenca članov ZK Iskre - tovarne elektrotehničnih in finomehaničnih izdelkov, katere se je udeležilo poleg povabljenih gostov tudi 81 delegatov iz OO ZK.

Iz poročila sekretarja TK ZK je bilo razvidno, da je organizacija v minulem obdobju aktivno sodelovala pri raznih gospodarskih in političnih akcijah v podjetju. Tovarniški komite ZK je še posebno pozornost posvečal kadrovski politiki in vzgoji članstva, kajti v naglem razvoju in premagovanju proizvodnih in drugih obveznosti, so kolektivu potrebni močni člani Zveze komunistov, ki se ne strašijo tudi najtežjih nalog, če je v vprašanju uspeh proizvodne

enote, ali uspeh celotnega združenega podjetja. Prav to obdobje, ko je prišlo do združitve Iskre, do osamosvojitve obrata za avtoelektrične izdelke v Novi Gorici in do drugih pomembnih dogodkov, je imela Zveza komunistov veliko nalog in priložnosti, da je pokazala svojo sposobnost in našla v enoti tisto mesto, ki ji gre. Svoj prispevek je dala tudi k razvoju, utrjevanju in uspešnemu poslovanju ekonomskih enot v tovarni, budno pazeč na njihovo rast in uveljavljanje v vseh pogledih.

Poročilo o delu organizacije v preteklem letu je sledila živahna razprava, slednjič pa volitve novega, 13-članskega tovarniškega komiteja, ki je s sklepi konference dobil dovolj napotkov za bodoče delo.

PRAZNOVANJE V NOVI GORICI

Sindikalna podružnica Iskre - tovarne avtoelektričnih izdelkov v

Novi Gorici prav tako ni pozabila na žene ob njihovem prazniku. Pravzaprav je bilo njihovo praznovanje skromno, vendar pa v prijetni zavesti, da je ta dan tudi njihov praznik in da niso ostale pozabljene.

Ob Dnevu žena v Pržanu

Toplo pozornost so še podkrepile iskrene čestitke s strani sodelavcev in lepe cvetice v lončkih. Slednje je v kolektivu tovarne avtoelektričnih izdelkov prejela vsaka, nad 25 let stara delavka, oziroma tudi tiste mlajše, ki so si že nadele »zakonski jarem«.

Zastopniki »močnejšega spola« so ob obisku v tovarni zaupali, da bi ženam v kolektivu za njihov dan radi pripravili še kaj več, toda žali so zmogljivosti blagajne to preprečevale. A kljub temu je bilo med ženami veselo in stavi, da jim je na Dan žena bilo toplo pri srcu ob misli, da so upoštevane v kolektivu, ki si z združenimi močmi utira pot v lepšo prihodnost. -J-

VELIKA PREIZKUŠNJA ZA OGLEDALO ISKRE

Nekako pol leta dela Propagandne službe Iskre — Prizadevanja za enoten izgled Iskre v javnosti in kolektivu — Dobri uspehi, izdatne težave in realni načrti.

Obleka naredi človeka — pravi star pregovor. Ne samo obleka: tudi vedenje, način govora, skratka ves zunanji videz. Po vsem tem sodimo in marsikdaj obsodimo, čeprav se za tem skriva sicer vse-skozi pozitivna osebnost.

Skoraj isto, ali pa vsaj nekaj zelo podobnega velja za skupine ljudi in njihova prizadevanja, za podjetja, ustanove, organizacije, cele države. Te ugotovitve so izhodišče in osnovni razlog za nastajanje posebnih služb in organizacij, ki skrbe za zunanji videz, za dobre zunanje stike, ki uče in informirajo.

Zato imajo službe te vrste vse velike industrije na svetu, zato jo ima tudi Iskra.

Prva razmišljanja, dogovori in načrti o propagandni službi so se rodili skoraj hkrati s prvimi naporji za formiranje sedanje Iskre. Pobudo zanje so dale propagandne službe nekdanje Iskre, IEV in Telekomunikacij, ki so naletele na zvrhano mero razumevanja pri tvorcih sedanje Iskre.

Že takoj v začetku je bilo docela jasno, da bo okvir prejšnjih propagandnih služb — izdajanje prospektov, nastopanje na nekaj sejnih in oglasna dejavnost, največ pod pritiskom bolj ali manj vztrajnih ponudnikov — za novo Iskro izdatno preozek. Zato je prodrlo prepričanje, da mora dobiti Iskra sodobno in dovolj zmogljivo propagandno službo, ki bo zagotovila celotnemu podjetju enoten in do- stojen videz v javnosti in, ki bo na izčrpen, primeren in stvaren način

obveščala javnost in ves kolektiv o dejavnosti podjetja.

Ta namen pa je zahteval formiranje službe, za katero smo imeli prav tako malo zgledov, kot za formiranje celotnega podjetja, saj oboje pomeni po svoji notranji ureditvi bistveno, čeprav dobro pre- mišljeno novost.

Ko so dogovori in načrti dovolj dozoreli, je avgusta lani Skupščina delavskih svetov osnovala Propagandno službo Iskre kot samostojno poslovno enoto. Pri nadaljnjih korakih za formiranje te službe pa se je izkazalo, da je najbolje, če preide v okvir Prodajno-servisne organizacije, ki je prav gotovo iz- daten potrošnik propagandnih storitev; ta prehod je tudi prihranil osnovanje pomožnih finančnih, personalnih in drugih upravnih služb.

Pot do te stopnje je trajala skoraj pol leta. Čeprav med tem propa- gandna dejavnost ni zastala, tem- več je tekla naprej v složnem so- delovanju prejšnjih propagandnih služb, je postalo docela jasno, da moramo na najhitrejši možni način uresničiti načrte, ki so nastali med pripravami.

To ni bila lahka naloga.

Obsežne naloge in pot do rezultatov

Sodobna zasnova Propagandne službe je zahtevala prevzem vrste novih, zahtevnih nalog, ki naj bi dopolnile dotedanjo dejavnost. Če zajamemo samo najbistvenejše, se najdemo pred to-le sliko:

Ustrezno zasnovana novinarska služba naj bi zagotovila primerno zbiranje, obdelavo in plasiranje in- formacij o življenju, delu in proiz- vodnih Iskre tako med kolektivom,

kot tudi — in predvsem — v jav- nosti, ki ve o Iskri precej manj, kot bi bilo za nas prav. Zato je bilo tre- ba temeljito predelati zasnovo re- vije, ki jo imate v rokah, ustvariti posebno zunanjo informativno služ- bo, ki mora imeti tekoče zveze s sredstvi za obveščanje javnosti — časopisi, revije, radio, televizija in podobno — ter zagotoviti redno in vsebinsko bogato izhajanje interne publikacije, komercialno-tehničnega biltena s podrobnimi podatki, ki jih potrebujemo za prodajo naših iz- delkov.

Zbrati je bilo treba posebno skupino ljudi, ki naj bi skrbeli za redno izdajanje komercialno-teh- ničnih publikacij, prospektov, ka- talogov, navodil za uporabo in podobno. Ta je izredno zahtevno in obsežno delo, ki v prejšnjih pod- jetjih sploh ni potekalo organizira- no, temveč so ga večinoma izvajali ob tesnem sodelovanju z razvojem, proizvodnjo in podobno. Pri tem je trpela enotnost in oblika, oboje pa je pri stiku s kupcem izredno po- membno, saj predstavlja to prvo le- gitimacijo podjetja, čigar izdelek dobi kupec v roke.

Nadaljnja skupina ljudi bi se morala oprijeti industrijskega obli- kovanja izdelkov. Ob združitvi je namreč postalo docela jasno, da izdelujemo nekaj velikih skupin iz- delkov, ki pripadajo po izgledu docela različnim slogom. To pa po- meni, da prihajajo iz proizvodnje izdelki, ki nimajo ne enotne, ne sodobne in ne estetske oblike. To škoduje enotnosti nastopa podjetja pri posameznih skupinah izdelkov — na primer pri radio aparatih — pa ustvarja tudi skoraj nepremost- ljuje težave v prodaji, saj nas je

konkurenca že zdavnaj izdatno prehitela.

Docela jasno je, da moramo nadaljevati z rednimi, dostojno in estetsko urejenimi nastopi na sejmi, razstavah in drugih prireditvah, da moramo poskrbeti za dostojno opremo izložb in poslovnih prostorov v naših filialah, ki zares niso v čast podjetju. To delo je izredno obsežno ter zahteva močno in sposobno organizacijo ter trdno idejno vodstvo.

Reklamne akcije so bile doslej v podjetju skoraj redkost. Ker pa se položaj na tržišču hitro menja, ker rastejo na vseh straneh tekmeči izdelki iste vrste, kot jih izdelujemo mi, so postale takšne akcije neizogibna življenjska nujnost. Poleg propagandnih akcij, ki utrjujejo v javnosti pojem Iskre, vezan na kakovost, tradicije, proizvodne zmogljivosti, široko izbiro in podobno, zahteva položaj obsežne posege za reklamo v obliki oglasov, plakatov, letakov, reklam in podobno za neposredno seznanjanje kupcev s prednostmi in lastnostmi skupin izdelkov in posameznih izdelkov, zlasti tistih, s katerimi se šele pojavljamo na tržišču. Reklamna dejavnost, ki mora izhajati iz točnih analiz tržišča in javnega mišljenja, je izredno zahtevna in odgovorna, zahteva pa izdatne izkušnje in sredstva.

Podrobne raziskave teh in še drugih obrobni dejavnosti so pokazale, da izhajajo vse iz skupin delovnih postopkov, ki jih je mogoče sorazmerno točno razmejiti. Osnovna slabost dosedanjih propagandnih služb je bil premajhen obseg, pogojen z obsegom nekdanjih podjetij. V takih pogojih ni bilo mogoče razvijati specializacije dela, studiozno obdelavo problematike in načrtno delo.

Osnova za dejavnost in notranjo ureditev Propagandne službe Iskre naj bi bila torej temeljita specializacija ter načelo, naj bo vsaka akcija te službe seštevek prizadevanj specializiranih enot v njej.

Tako je dozorela odločitev o delitvi Propagandne službe na tri službe, na službo za tisk, službo za oblikovanje in reklamno službo. Ker se s temi enotami srečujemo

Detajl iz novoletnega aranžmaja naše trgovine v Ljubljani

pri vsakdanjem delu, jim posvetimo malce pozornosti.

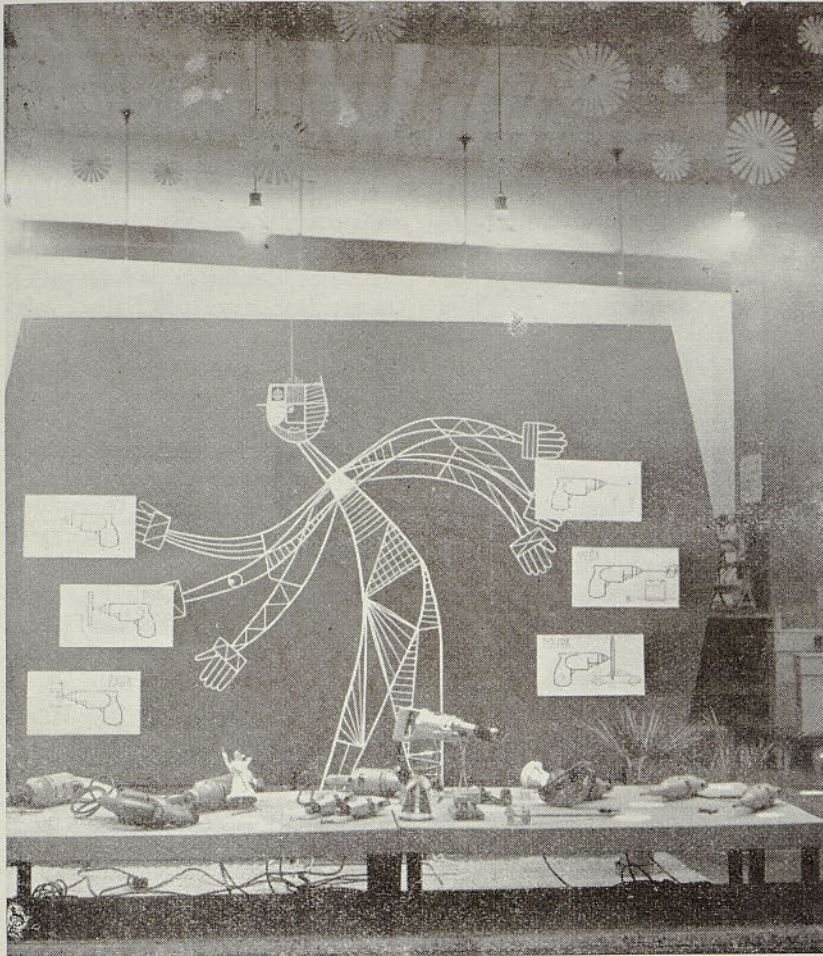
Služba za tisk naj bi oblikovala govorno in pisano besedo v najrazličnejših oblikah. Poleg novinarskega oddelka, ki naj bi skrbel za notranjo in zunanjo informativno službo, naj bi vsebovala še oddelek za komercialne dokumentacije in tiskovni oddelek, ki naj bi posredoval založniško dejavnost Propagandne službe z domačimi sredstvi in prek zunanjih sodelavcev — tiskarn, knjigovoznic in podobno.

Služba za oblikovanje naj bi oblikovala oblike in barve na vseh področjih reklamne in propagandne dejavnosti. Zajemala naj bi grafični oddelek, ki naj bi izdeloval grafične opreme in osnutke za razne publikacije, plakate, razstavne prikaze ter opravljal ameriško retušo za fotografska dela. Foto oddelek službe za oblikovanje naj bi skrbel za vsa fotografska dela v

črno-beli in barvni tehniki, za fotografije in snemanje filmov, oddelek za oblikovanje industrijskih izdelkov pa naj bi s svojim sodelovanjem plemenitil delo v razvoju in konstrukcijah ter zagotavljal enotno in estetsko oblikovanje izdelkov celotnega podjetja.

Reklamna služba naj bi predvsem operativno izvajala večje akcije Propagandne službe Iskre. Sem sodi izvajanje reklamnih akcij v časopisih, radiu, televiziji, sem sodijo reklamni napisi, letaki, plakati, seveda pa tudi in predvsem sejmi, razstave ter izložbe. Za izvajanje aranžerskih del naj bi se znotraj te službe osnoval poseben aranžerski oddelek z ustreznimi sredstvi.

Kot nujno, pa tudi zelo potrebno in koristno zlo naj bi spremljala in vodila delo Propagandne službe kar najskromneje zasnovana uprava s tajništvom in referatom za ob-

Detajl iz novoletnega aranžmaja naše trgovine v Ljubljani

račun in evidenco, ki naj bi zajemal obračunavanje del in vodil materialno poslovanje; ta referat je hkrati že dejanska osnova za uspešno uvajanje ekonomskih enot.

Na tej zasnovi je nastala sedanja Propagandna služba.

Meseci uspešnih prizadevanj

Ker je začela Propagandna služba z enotnim delom šele v začetku oktobra lani, ko se je vključila v Prodajno-servisno organizacijo ter dobila materialno osnovo za svoje delo, so dosedanja uspehi tipični rezultati dela v prehodnem obdobju.

Ko je Propagandna služba zasedla in uredila nove poslovne prostore, vsaj začasno uredila najnujnejša personalna vprašanja in se dejansko vključila v dejavnost celotnega podjetja, je najprej sledila

uvredba ustreznega načina notranjega evidentiranja časa in materiala. To je omogočilo po eni strani razumnejše izrabljanje zmogljivosti, zvišalo proizvodnost in ustvarilo pogoje za proučevanje cene posameznih akcij ter v veliki meri pogoje za razumno gospodarjenje. Ker v podjetju ta čas še ni bilo službe za raziskovanje tržišča in javnega mnenja, je Propagandna služba kot zasilno rešitev izvršila temeljito anketo v filialah, ki je dala vsaj nekaj osnovnih smernic za načrtovanje dela v bodoče.

Medtem so tekle velike sezonske akcije — sejemske nastopi. Ker je podjetje zaradi združitve nastopalo v precej večjem obsegu, kot kdajkoli prej, je bila to izredno obsežna naloga. Izdelali smo vse projekte, zbrali eksponate, vodili izdelavo, ureditev in pospravljanje stojnic na Gorenjskem sejmu v Kranju, na Puljskem festivalu, na

blejski razstavi, Sejmu tehnike v Beogradu, Zagrebškem jesenskem velesejmu, Sejmu elektronike v Ljubljani, v prostorih Elektrotehne, Beograd (mesec Iskre), v prostorih ljubljanske filiale (novoletne prireditve) in na novoletnem sejmu v Kranju. Neurejene organizacijske razmere in izreden obseg nastopov so zahtevali izredne napore kolektiva, ki je le tako lahko ustvaril sorazmerno uspešne prve javne nastope podjetja.

Vzporedno so tekle številne reklamne akcije. Z obsežno oglasno akcijo v časopisju in radiu ter s plakati smo skušali vplivati na prodajo radioaparatur, izvršili smo reklamno akcijo za stikala, postavili odlično neonsko reklamo v okolišju ljubljanske filiale ter izvedli obsežno novoletno akcijo z doma zasnovanim in založenim koledarjem in drugimi priložnostnimi artikli.

Zunanja informativna služba je vzpostavila prve široko zasnovane stike s sredstvi za obveščanje javnosti in lansirala dolgo vrsto člankov, reportaž, polemik in podobnih objav, ki so, čeprav pozno, vsaj delno zapolnile vrzel, ki je nastala po združitvi. Hkrati se je na področju notranjih informacij preusmerila in preuredila pričujoča revija, ki je dobila nov uredniški odbor in novo zasnovo, redno pa je izhajal tudi Komercialno — tehnični bilten, ki pomeni nepogrešljiv pripomoček pri prodaji naših izdelkov.

Pri izdajanju komercialnih publikacij smo naleteli na zares izdatne težave, zlasti zato, ker nam ni uspelo rešiti vprašanja ustreznih sodelavcev, ki bi morali biti dobri in razgledani tehniki, morali pa bi obvladati tudi oblikovanje pisane besede in vedeti, kakšne informacije potrebuje naš odjemalec. Navzlic temu smo v tem času izdelali pregled nad obstoječim fondom teh publikacij, dosegli z Zavodom za razvoj ustrezen sporazum o izdajanju teh publikacij v bodoče, ki pomeni prvi sistematični ukrep v tej smeri v podjetju ter izdali prvih nekaj deset izdaj, prospektov, sejmskih vodičev, publikacij o dejavnosti podjetja in podobno. Položaj na tem področju je izredno kritičen, vendar menimo, da so prve težave za nami.

Zaradi personalnih težav in obilice drugih nalog smo naleteli na izdatne težave tudi pri začetku dela Oddelka za oblikovanje izdelkov. Ker je oblikovanje industrijskih izdelkov v naši državi šele v povojih, imamo posebne težave s sodelavci za to dejavnost, vendar smo tudi tu že izvršili nekaj nalog s proizvodnega programa kranjske tovarne ter sodelovali v akciji za poenotenje napisov na izdelkih in embalaži.

To so seveda samo glavne smeri dejavnosti. Našteti bi morali še vse fotografske storitve za domače potrebe in druge poslovne enote, obsežne storitve pri posredovanju tiska za domače potrebe in druge naročnike v podjetju ter še številna druga dela, s katerimi smo sodelovali pri formiranju in tekočem življenju podjetja.

Posebno pozornost zahteva dejstvo, da je vsa dejavnost evidentirana tako, da zlahka vsak hip dokažemo časovno preobremenitev na vseh delovnih mestih, pa tudi vsaj glavne stroške, ki so nastali ob izvajanju vseh del. To je bistven preobrat v propagandni dejavnosti in dokaz za to, kako nepravilna je trditev, da propagandne dejavnosti sploh ni mogoče stvarno načrtovati, nadzirati in obračunavati.

Kolektiv, ki šteje sedaj nekaj čez dvajset članov, pa je seveda pri vsem tem delu zadeval ob velike in marsikje nepotrebne težave, s katerimi se bomo morali resno spoprijeti, če naj Propagandna služba zares dosega svoj namen.

Neznanke, ki stanejo desetine milijonov

Kdor je imel možnost, da je v teh nekaj mesecih nekoliko tesneje spremljal delo kolektiva Propagandne službe, je najbrž moral priznati, da je opravil zares veliko delo, da je to delo zahtevalo od večine članov kolektiva napore, ki so bili ponovno prav na meji človeških moči in, da so doseženi rezultati kar dobri za dane pogoje.

Žal so se pojavljali tudi nasprotni glasovi. Sorazmerno slaba poučenost o obsegu dela, ki jo delno opravičuje obsežnost našega pod-

jetja, je ustvarila ponekod mnenje, da je delo Propagandne službe kar v celoti in počez slabo, nezadovoljivo in, da je delavnost članov tega kolektiva izredno skromna.

Ker takšna stališča, izrečena kar na počez, niti najmanj ne prispevajo k rasti propagandne dejavnosti, ki je v podjetju izredno potrebna in, ker seveda ne delujejo posebno vzpodbudno na kolektiv, najbrž ne bi bilo napak, če bi opozorili na nekaj dejstev.

Nova zasnova propagandne dejavnosti ne pomeni le količinskega povečanja propagandnih storitev, temveč tudi prehod v novo kvaliteto, prevzemanje številnih, docela novih nalog. Širjenje dejavnosti ob številu zaposlenih, ki praktično ne presega aritmetičnega seštevka prejšnjih, mnogo bolj skromno zasnovanih propagandnih oddelkov, seveda zmanjšuje udarno moč na vsakem izmed delovnih področij.

Širjenje personala pa ni tako enostavna stvar. Če odštejemo administrativne ovire, ki so bile sicer prav bogate, čeprav premostljive, moramo upoštevati to, da potrebujemo za Propagandno službo ozko specializirane in visoko kvalificirane strokovnjake iz strok, ki so se doslej v naši državi dokaj skromno razvijale. Položaj še slabša zavest, da moramo nove uslužbenke takoj s polno zmogljivostjo vključiti v delo in opustiti doslej običajen način počasnega privajanja. — Tega vprašanja ni moč rešiti čez noč, ne z administrativnimi ukrepi in ne z osebno stimulacijo, temveč zahteva počasno, temeljito reševanje.

Propagandna služba je nastala žal prav sredi sezone največjih reklamnih in propagandnih akcij v zadnjem četrletju, prevzeti pa je morala še dodatne obveznosti, da bi vsaj delno nadomestila izgubljenega pol leta, ki je poteklo med

Detalj iz noveletnega aranžmaja naše trgovine v Ljubljani

dogovori o formiranju in dokončni obliki te službe. Zato za sistematično notranjo utrditev docela nove enote skratka ni bilo časa, z izrednimi ukrepi in popolno mobilizacijo smo morali reševati, kar se je rešiti dalo ter izpeljati vsaj najbolj kritične naloge. Takšno značilno kampanjsko delo seveda ni zdravo, močno zavira potek rednih del in vsaj v določeni meri tudi nujno vpliva na kakovost.

Načrtovanje dela je ovirala tudi živa rast celotnega podjetja, ki je marsikdaj onemogočila jasn načelnen dogovor in načelno vodstvo vse propagandne in reklamne dejavnosti. Kjer pa ni jasne operativne linije in možnosti za gospodarsko načrtovanje, se nujno pojavlja neenakomernost pri kritju zahtev po propagandnih uslugah s strani posameznih poslovnih enot podjetja, iz nje pa rastejo slabe ocene dela, čeprav so povečini ne-utemeljene in nedokazljive.

K temu moramo še prišteti dejstvo, da doslej v podjetju še ni začela s polno zmogljivostjo delati služba za analizo tržišča, čeprav bi bili podatki, ki bi jih nudila, edina stvarna osnova za načrtovanje dela Propagandne službe v bodoče. Dokaj pozno urejujemo tudi vprašanje organizacijskih predpisov, ki bodo omogočili redne odnose z ostalimi poslovnimi enotami in redno delo.

Najbrž pa ni odveč ocena, da so težave, ki se sedaj še pojavljajo pri delu Propagandne službe, izrazito prehodne. Pojavljajo se pač povsod, kjer nastajajo nove organizacijske enote in preidejo, če vodijo delo take enote jasna zasnova in načrti.

Na pragu treh velikih ofenziv

Načrti so vselej vezani na sredstva, seveda tudi v propagandni dejavnosti.

V času, ko pišem ta članek, je še v obravnavi proračun Propagandne službe za tekoče leto. Proračun je nekoliko višji, kot lani, vendar ne dosega niti osmih tisočink bruto realizacije podjetja. To je dovolj za kritje najnujnejših potreb. Rast drugih proizvajalcev z

našega področja, prodiranje na tuja tržišča, vedno širši asortiman in sodobno poslovanje pa nas bodo prej ali slej prisilili, da bomo razpravljali o sredstvih za propagando v procentih in ne promilih pač tako, kot vsa industrijska podjetja po svetu.

V času, ko to berete, obravnava vajo poslovne enote, koordinacijski center in organi delavskega samoupravljanja operativni plan propagandne dejavnosti za tekoče leto.

Iz njega je mogoče razbrati tri osrednje značilnosti.

Predvsem mora Propagandna služba do konca tega leta brezpogojno izdati vsaj osnovne prospekte za vse izdelke, ki jih ima za prodajo v načrtu Prodajno-servisna organizacija. Tem prospektom se morajo pridružiti še nekateri katalogi in druge komercialno-tehnične dokumentacije, brez katerih smo na tržišču v vedno bolj nemogočem položaju.

Nadalje moramo v tem letu izdatno in načrtno poseči v oblikovanje industrijskih izdelkov. To je edina pot pri izdelkih, ki jih prav zaradi zastarele oblike ne moremo več uspešno prodajati in edina pot za enotni izgled vseh izdelkov lskre, ki postaja neodločljiva nujnost.

Poleg tega pa moramo preiti zlasti v državi v veliko propagandno in reklamno ofenzivo, da bi dosegli enakopraven položaj z drugimi proizvajalci z našega področja, ki so temu vprašanju doslej posvečali izdatno večjo skrb — in seveda sredstva — kot mi. Sem sodijo oglasne akcije za izdelke, ki jih težje prodajamo ali šele uvajamo, neonske reklame v večjih mestih države, izdelava plakatov, letakov in reklamnih tabel ob cestah, izdelava reklamnih filmov in razni drugi reklamni nastopi.

Za vse ostalo delo pa bomo skušali uvesti v letošnjem delu čim večjo načrtnost, ki edina omogoča pametno časovno razporejanje razpoložljivih zmogljivosti, ogibali pa se bomo kampanjskega dela, ki sicer omogoči izvedbo nekaj akcij, zato pa škoduje vsemu ostalemu, največkrat pomembnejšemu delu.

Posebno vprašanje, ki ga bomo morali reševati v tem letu, pa je gospodarna izraba sredstev za propagando. S tem nočem trditi, da so sredstva, ki jih trošimo za propagando, slabo naložena, veliko vprašanje pa je cena domačih del za izvedbo te ali one akcije.

Predvsem je jasno, da bo morala postavljanje sejmskih stojnic, ki je izključno obrtniško delo, prevzeti v celoti neka druga enota. Delovna sila Propagandne službe je za ta dela preslabo usposobljena in predraga, za delo pa mora poprijeti šele pri urejanju stojnice, pri izvajanju aranžerskih del. Prav tako bo treba ustvariti poseben aparat, ki bo skrbel za evidentiranje eksponatov na sejmi, saj je nemogoče zahtevati od uslužbencev Propagandne službe, da prevzamejo na enem samem sejmu za nekaj deset milijonov dinarjev razstavnih predmetov in jih v približno enakem času spet odpremijo, čeprav nimajo ne za eno ne za drugo kvalifikacij.

Tudi za nekatera druga, povečini obrtniška ali docela rutinska dela bo izračun najbrž pokazal, da nas stanejo drugod manj, kot doma. Ohraniti moramo načelo, da naj Propagandna služba oskrbi idejno plat vse propagandne dejavnosti, proizvodnjo uslug, ki sodijo vanjo, pa naj obdrži le, če je to ceneje ali pa, če to zahteva interes podjetja.

Takšno gospodarjenje bo z ene plati sprostito nekaj sredstev, z druge strani pa omogočilo kolektivu Propagandne službe večji obseg del, kot doslej.

Seveda pa oblikovanje zunanje-ge videza podjetja, kakršno je lskra, ne more sloneti izključno le na ramenih dveh ali treh desetih ljudi. Pri njem mora z vzpodbudami, nasveti in pomočjo sodelovati ves kolektiv.

Kritike pa — vsekakor samo koristijo propagandni dejavnosti, seveda le, če so stvarne in utemeljene. Ker pa propagandna dejavnost ni proizvodnja, ki bi jo bilo mogoče v celoti meriti z realnimi merili, naj vsaka kritika upošteva tudi dejstvo, da so okusi zelo različni, bistven pa je samo eden: okús javnosti.

AVTOMATIZACIJA V TELEFONIJI

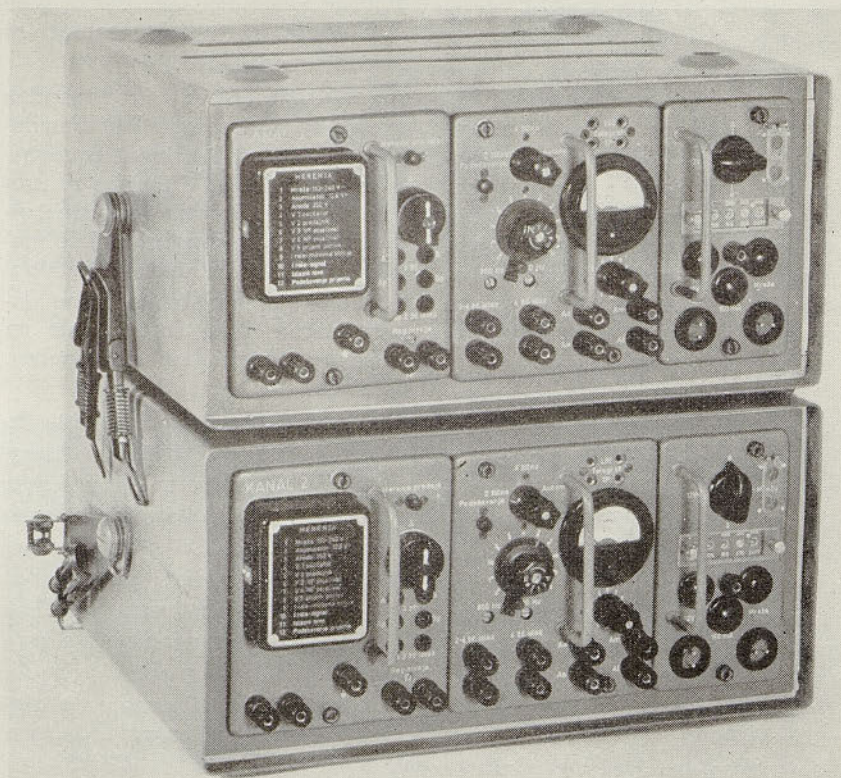
Za tehniko telekomunikacij imamo danes v svetu veliko število časopisov in knjig. Kar je napisane v našem jeziku, je namenjeno v glavnem za strokovnjake tako, da širši krogi naših delovnih ljudi nimajo možnosti spremljati razvoja, niti ne morejo dobiti popolne slike o napredovanju te veje tehnike, ki se vedno bolj in bolj širi in za katero tudi pri nas vlagajo pomembna investicijska sredstva.

V tem članku bomo dali kratek opis stanja telefonske tehnike in možnosti za njen razvoj v svetu in pri nas zato, ker smo tudi na tem polju toliko napredovali, da korakamo vzporedno s tehnično in gospodarsko najbolj naprednimi državami.

Telefonske centrale

Telefonske centrale so prve naprave, ki so bile popolnoma avtomatizirane. Telefon je nastal v drugi polovici 19. stoletja. Prve ideje o telefonu izvirajo od francoskega telegrafista Charlesa Boursellesa, ki je leta 1854 opisal svoje načrte za izdelavo telefona. Čeprav so bile njegove zamisli pravilne, jih ni nikoli praktično realiziral.

Prve laboratorijske poskuse prenosa govora z električnim aparatom je napravil leta 1861 Philip Reis v Nemčiji in je imel pri tem tudi določene uspehe, ki pa niso imeli nobenih praktičnih posledic. Dejanski in priznani izumitelj telefona je Američan Aleksander Greem Bell, ki je priredil telefon za splošno uporabo. Patent na osnovno načelo električnega telefona je bil dodeljen Bellu 7. marca 1876. Na polju telefonske tehnike se je udejstvovalo veliko izumite-

ljev, med njimi tudi naša rojaka Nikola Tesla in Mihajlo Pupin, ki sta s svojimi izumi veliko prispevala k razvoju tehnike elektrovez. Pomembne dopolnitve k Bellovem telefonu pripisujejo tudi Edisonu in Hughesu, ki sta izumila indukcijsko tuljavo in mikrofona z ogljenim zdrobom.

Samo dve leti po Bellovem izumu telefona, to je leta 1878 je bila vključena v promet prva telefonska centrala na svetu v mestu New Haven v ZDA.

Prva avtomatska telefonska centrala je bila vključena v promet leta 1892 v mestu La Port ZDA. Centrala je bila koračnega sistema — njen izumitelj pa je bil Američan Almon Strowger. Njegov izbirnik

Visokofrekvenčna telefonska centrala KT-3

z manjšimi dopolnitvami, še danes uporabljajo v avtomatskih telefonskih centralah koračnega sistema.

Ročne telefonske centrale, ki so še danes v prometu, zlasti po manjših mestih, so bile velika ovira za razvoj večjih mestnih telefonskih omrežij, ker so postale ročne posredovalne naprave v velikih telefonskih centralah zelo nepregledne v eksploataciji in zahtevajo veliko število telefonistk in vzdrževalnega osebja. Samo avtomatske telefonske centrale so lahko zadovoljile vedno večje zahteve velikih mest po velikem številu naročniških priključkov. Telefonska tehnika je dokazala, da avto-

matizacija telefonskega prometa ne pomeni samo pomembnega tehničnega izboljšanja, temveč, da je to edina pravilna rešitev.

V začetku avtomatizacije telefonskega prometa so ta sistem uvedli samo za krajevni promet, toda kmalu se je izkazala potreba po uvedbi avtomatizacije tudi za medkrajevne zveze. — Njena največja prednost je v neprekinjenem prometu, kar omogoča neprekinjeno izkoriščanje medkrajevnih telefonskih vodov v dnevnem in nočnem času.

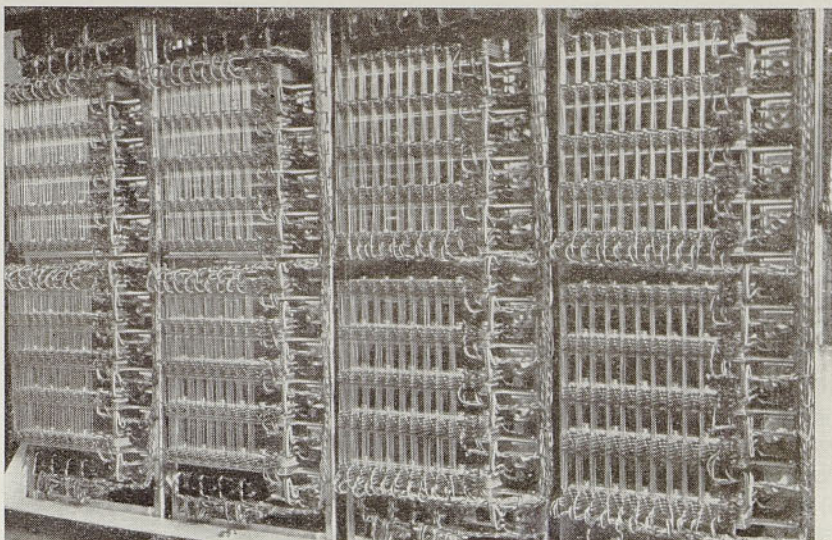
Za prenos signalov na velike razdalje je bilo treba uvesti signalizacijo z izmeničnim tokom, za krajše razdalje s frekvencami jako točnih omrežij, za večje razdalje pa zvočne frekvence.

Tudi zaračunavanje medkrajevnih pogovorov je izvedeno s posebnimi števni napravami na naročniške številke pogovorov z oddajanjem ustreznega števila števnih impulzov. V tem razdobju so nastale omrežne skupine telefonskih central, povezanih v obliki zvezde na glavno centralo omrežne skupine. V omrežnih skupinah je bil uveden avtomatski promet med centralami na področju, s premerom do 100 km. Zveze na večje razdalje so posredovale telefonistke pri glavnih centralah omrežnih skupin.

Po drugi svetovni vojni je šla telefonska tehnika korak naprej z izbiranjem na zelo velike razdalje. Prvi korak v tej smeri je bil storjen z uvedbo polavtomatskega telefonskega prometa. V polavtomatskem prometu sodeluje pri vzpostavljanju zvez na velike razdalje samo ena telefonistka, ki namesto naročnika izbira v tranzitnem in mednarodnem telefonskem prometu.

Polavtomatski telefonski promet omogoča hitro vzpostavljanje zvez, ker mora telefonistka praviloma takoj vzpostaviti zvezo, brez pozivanja nazaj ali ugotavljanja istovetnosti pozivajočega priključka — ker tudi zaračunavanje teh pogovorov poteka avtomatsko na številce pogovorov pozivajočega priključka.

Tudi oprema avtomatskih telefonskih central je spremenila svojo

Detajl telefonske centrale

obliko. Namesto rotirajočih izbiralnih sistemov, so se pričeli uveljavljati zbiralni sistemi s koordinatnimi stikalniki. Njihove prednosti so predvsem v večji funkcionalni stabilnosti, cenejšem vzdrževanju in kvalitetnejših tokokrogih, ki jih omogočajo srebrni kontakti na stikalnikih. Tudi štirižične zveze je možno voditi skozi centrale, kar omogoča boljše ojačevalne pogoje na kanalskih medkrajevnih vodih. Čeprav se je koordinatni stikalnik pojavil že leta 1916, sta ga usposobila za praktično uporabo šele Šveda Betulander in Palmgren. — Njegovo uporabo je oviralo predvsem nezadostno poznavanje stikalnih možnosti in kombinacij z uporabo stikalnika v primarnih in sekundarnih podstopnjah. Koordinatni stikalnik so zaradi tega uporabljali kot 100-delni izbiralnik, kar pa ni bilo ekonomično, ker omogoča na ta način hkrati samo eno zvezo. Na Švedskem se je koordinatni stikalnik pričel uveljavljati v letih 1927 do 1940. Danes delujejo telefonske centrale s koordinatnimi stikalniki na osnovi sodobnih stikalnih principov. V Ameriki sta bili v letu 1938 montirani prvi dve centrali s koordinatnimi stikalniki, ki jih je razvila in izdelala ameriška tvrdka Bell System, za uporabo v velikih mestih.

Moderna koncepcija telefonskih sistemov predvideva — da lahko vsak naročnik nekega omrežja z izbiranjem dobi zvezo z vsakim drugim naročnikom. Ta omrežja se

ne samo povečavajo, temveč postajajo vedno bolj in bolj kompleksna. Kar je pa najvažnejše, pogostokrat celo prehajajo geografske meje ene države. Osnovne zahteve, ki jih morajo izpolnjevati centrale teh omrežij, so naslednje: majhne investicije, velika stabilnost, lahko in ceneno vzdrževanje, dolgo trajanje, velika hitrost delovanja, visoka kvaliteta prenosa, majhna prostornina in teža ter elastičnost v delovanju.

Elektromehanika

Elektromehanični sistemi, ki jih danes uporabljamo, so dosegli visoko stopnjo popolnosti. Zaradi tega je aktualno vprašanje, če opravičuje napredek elektronike v drugih domenah njeno uporabo tudi v avtomatskih centralah?

Uporaba elektronike je nedvomno koristna za spominske in kontrolne funkcije. V modernih telefonskih centralah z elektromehaničnimi sistemi že dolgo uporabljajo elektronske ali tranzistorizirane registre, markerje, analizatorje itd. V govornih tokokrogih je uporaba elektronike manj ugodna zaradi strogih pogojev v pogledu prenosa pogovora, šumov in prisluhov. Kovinski kontakti pomenijo idealno rešitev, zlasti če so iz plemenitih kovin. V zaprtem položaju ima kovinski kontakt prehodno upornost okrog 0,01 ohma, v odprtem položaju pa je njegova zmogljivost

nekaj pikofaradov. Tako pomenijo kovinski kontakti impedanco okoli 100 megaohmov pri frekvenci tisoč Hz. Poleg tega je njihova trajnost tako velika, da vzdržijo stotine milijonov prekinitev. Razen njihovih tehničnih kakovosti, je njihova cena relativno nizka in znaša okoli 6 centov za par kontaktov. — Danes imamo celo vrsto elektronskih stikal, feritov, polprevodnikov itd., toda noben izmed teh nima zgoraj navedenih karakteristik poleg ekvivalentnih cen.

Prav zato so proizvajalci avtomatskih telefonskih central zadržali elektromehanične elemente za govorne tokokroge, elektronske elemente pa uporabljajo za spominske in kontrolne tokokroge. Tako načelo je prvič uporabila tovarna Bell iz Antverpena pri avtomatski telefonski centrali za 2000 priključkov, ki jo je montirala leta 1954 v mestu Ski na Norveškem. V ZDA je razvojni laboratorij to-

varne Bell Telephone izdelal že leta 1957 dve eksperimentalni pol-elektronski centrali. V govornih tokokrogih so uporabili releje s kovinskimi kontakti v hermetično zaprtih steklenih cevkah, napoljenimi s hidrogenom. Švedska Uprava za telekomunikacije je izdelala načrte za medkrajevno avtomatsko telefonsko centralo za 2000 medkrajevnih vodov, pri kateri so uporabili koordinatne stikalnike, kombinirane z elektronskimi kontrolnimi tokokrogi.

Poelektronski sistemi

Navedeni poelektronski sistemi dajejo nove perspektive za reševanje izbiralnih problemov. Uporabo dragocenih elektronskih elementov pa je možno opravičiti le, če je zagotovljena njihova velika delovna hitrost. Centrale klasičnih sistemov bodo izdelovali še precej dolgo — nedvomno pa bodo postopno uvažali tudi elektronske centrale, čeprav so danes sredstva, investirana v obstoječe naprave, zelo velika

in se zato morajo nove elektronske naprave prilagoditi delovanju obstoječih. Zaradi tega ni možno dobiti z uvajanjem nove tehnike vseh prednosti, ki jih le-ta omogoča.

Teleprinter

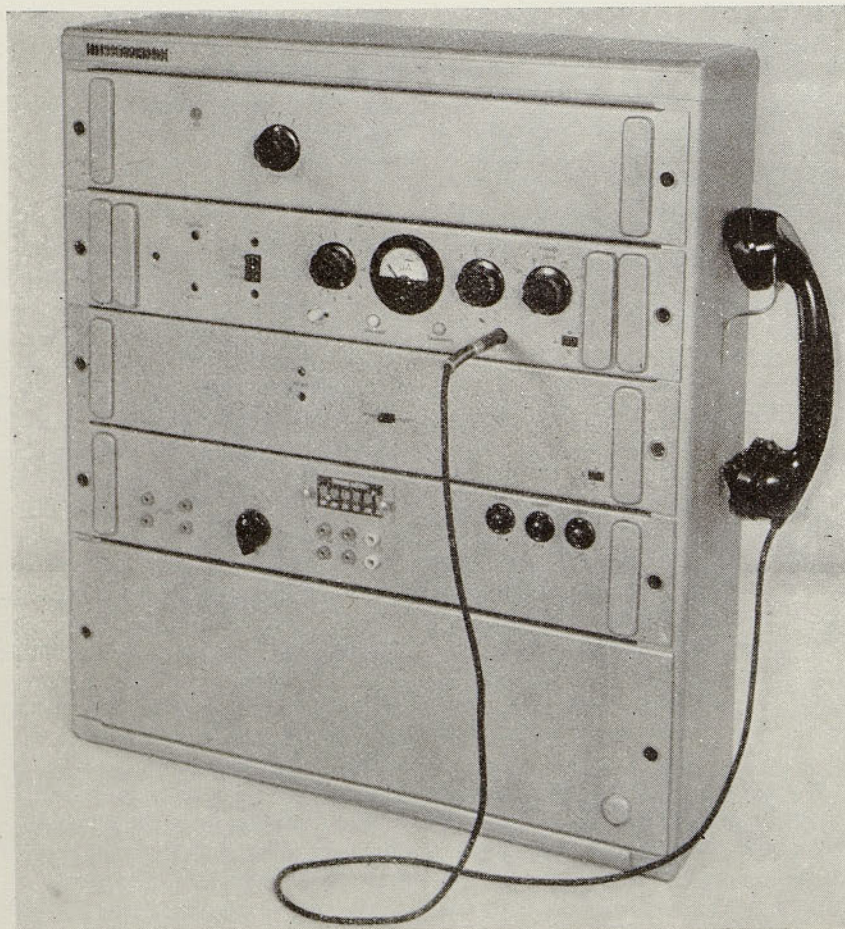
V času, ko je Graham Bell delal na izumu svojega telefona, je bil električni telegraf edino sredstvo za hiter prenos vesti in sporočil na večje razdalje. Pozneje je telefon zavzel glavno mesto v prenosu vesti in telegraf vedno bolj odrival, zlasti v poslovnem življenju, zaradi enostavnosti uporabe, medtem ko je uporaba telegrafskih naprav zahtevala posebne strokovne sposobnosti.

To stanje se je močno spremenilo, ko se je pred drugo svetovno vojno pojavil teleprinter kot telegrafski aparat in omogočil uporabo vsakomur, ki je večč pisanja na stroj. S to prednostjo je teleprinter prodril v poslovanje podjetij. Po drugi svetovni vojni se teleprinter vse bolj in bolj uveljavlja v poslovnem svetu, ker so avtomatska teleprinterska omrežja prerasla že številne meddržavne in kontinentalne meje. Telegrafski naročniki naše »telex« mreže lahko dobijo v najkrajšem času teleprintersko zvezo s katerikoli naročnikom v Evropi, medcelinske teleprinterske zveze pa nam lahko posredujejo mednarodne telegrafske centrale. Za prenos telegrafskih signalov na zelo velike razdalje, so razvili naprave za avtomatsko korekturo popačenj in napak, kar zagotavlja brezhiben prenos tekstov tudi na kombiniranih žičnih in brezžičnih zvezah.

Avtomatizacija medkrajevnega telefonskega prometa je že v začetku pokazala, da je pri takem prometu potrebno veliko večje število spojnih vodov med centralami, kakor pri ročnem posredovanju. To je privedlo do razumljivih težav zaradi zelo dragih fizičnih vodov, ki terjajo velike količine bakra in izolacijskega materiala za vsak par žic, na katerih je omogočena hkrati samo ena telefonska zveza.

Tako, kot so na primer v telefoniji to vprašanje reševali z »dupleks« napravami, ki so omogo-

Visokofrekvenčna telefonska naprava tipa EG

čale hkrati telegrafiranje v obe smeri in na istem vodu, tako je telefonija našla umetni vod ali »fantomski« vod, to je tretji govorni tokokrog na dveh osnovnih fizičnih vodih. V kabelskih vodih je prišel do veljave tudi tako imenovani »superfantom«, ki omogoča celo sedem govornih tokokrogov na štirih fizičnih osnovnih vodih.

Zmanjšanje velikosti vodnika v telefonskih kablji je omogočilo tudi manjšo porabo bakra. Za premostitev večjih razdalj z medkrajevnimi kablji, je bilo treba zaradi slabljenja govornih tokokrogov v kablji uvesti ojačevalne postaje. V ta namen so prišle prav elektronke, kot ojačevalke za dviganje ravni govorne napetosti. Na ta način je možen telefonski prenos na kakršnekoli razdalje. Razvoj radijske tehnike je odkril možnosti za večkratno izkoriščanje telefonskih vodov z nosilnimi toki raznih frekvenc.

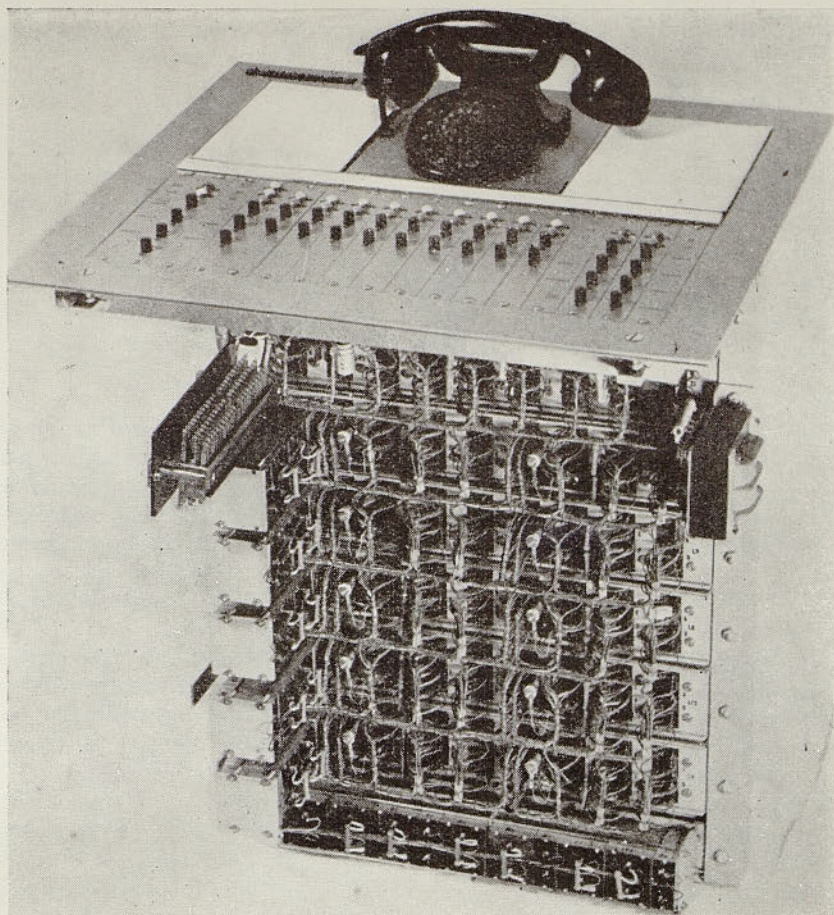
Visoko frekvenčna telefonija je v bistvu skupina emisijskih oddajnikov, ki nosijo vsak na svoji valovni dolžini po en »moduliran« govorni tokokrog. Namesto zračanja v prostor, vodimo visokofrekvenčne valove po kovinskih vodih do druge postaje, kjer se odvajajo v posamične prejemnike in končno »demodulirajo« ter vodijo do telefonskih aparatov.

Po takih fizičnih nosilnih vodih z dvema nadzemnima žicama, je možno voditi 16 govornih kanalov, po vodih v simetričnih kablji pa celo do 60 telefonskih kanalov v frekvenčnem območju od 12 do 612 KHz s tem, da ima vsak kanal širino 4 KHz.

Visokofrekvenčne zveze na simetričnih kablji so pomenile v razdobju med obema svetovnima vojnama najbolj zanesljive in najbolj ekonomične telefonske zveze za velike snope vodov na večje razdalje.

Toda nekaj let pred minulo vojno pa so našli še bolj ekonomično rešitev v obliki koaksialnega kabla.

Koaksilni kabli so sestavljeni iz enega ali več parov bakrenih cevi, ki imajo v svoji sredi bakreni vod-

Ročni posrednik tipa RP

nik. Po vsakem paru cevi je možno prenašati hkrati do 2770 kanalov, pri čemer le-ti zavzemajo frekvenčni obseg 12 MHz. S koaksialnimi kablji je možno občutno znižanje stroškov za kanalske zveze, približno na sedmino vrednosti fizičnega voda.

Razen visokofrekvenčnih sistemov za prenos po podzemnih vodih in po simetričnih kabelskih vodih ter koaksialnih vodih, uporabljajo dandanes v precejšnji meri tudi prenosni sistem po ultrakratkih radijskih zvezah. Pri nas je v prometu že več takih prenosnih sistemov, in sicer na relacijah Ljubljana—Kranj, Ljubljana—Trbovlje, Beograd—Zagreb in Beograd—Novi Sad.

Pri vseh navedenih prenosnih sistemih lahko uporabljamo razen razdelitve na frekvenčne obsege tudi tako imenovano impulzno modulacijo ali časovno razdelitev. Impulzna modulacija deluje tako, da prenos signalov ali govora ne teče neprekinjeno, temveč v enakomer-

nič časovnih presledkih, n. pr. vsakih 125 mikrosekund v trajanju od pol mikrosekunde. V vmesnem času je možno še 50 drugih impulzov, ki pripadajo drugim pogovorom. Tako je možno prenašati hkrati na istem kanalu več pogovorov. Na sprejemni strani deluje pri tem elektronski razdelilnik, ki oddaja vsak impulz v ustrezni govorni tokokrog. Tudi v avtomatskih telefonskih centralah je možno na ta način nadomestiti vrvične pare, če uporabimo skupen vod kot nosilec zveze in časovno impulzno razdelitev. Za sprejemanje pozivov in izbiranih signalov je potrebna v taki centrali naprava, ki ugotavlja pozivajoči in klicani priključek ter ju priključi na prost impulzni govorni tokokrog.

V takem telefonskem sistemu se lahko v celoti uveljavi avtomatska elektronska komutacija.

Miro Cerkvenik

SEJEM ELEKTRONIKE V PARIZU

Mednarodna razstava sodobne elektronike v Parizu je najstarejša specialna razstava elektronskih instrumentov, katere vgrajujemo v elektronske naprave. Začetek sega v leto 1934, ko so Francozi pričeli s tem specialnim sejmom, ki je imel do leta 1957 nacionalni karakter, zdaj pa že 5 let pomeni mednarodno srečanje proizvajalcev, ki na elektronskem področju nekaj pomenijo.

V ilustracijo samo to, da je na prvi razstavi sodelovalo 40 razstavljalcev, letos pa 555!

Sejem se razprostira na 19.000 kvadratnih metrih površine in ga iz leta v leto povečujejo tako, da postaja zaradi svoje zanimivosti vsakoletno shajališče poznanih elektronskih strokovnjakov z vsega sveta.

Največ razstavljalcev je iz Združenih držav Amerike, Zahodne Nemčije in Velike Britanije. Iz vzhodne Evrope pa razstavlja samo Čehoslovaška republika.

Da bi zadržali linijo razstave, so tu predpisi, da lahko posamezni razstavljalci razstavlajo samo:

- elektronske elemente za vgradnjo (kondenzatorje, transformatorje, upore in potenciometre, stikala, varovalne elemente, antene, releje, ferite, selsine in orodja, ki pridejo v poštev pri obdelavi, kot so štanice, spajkala itd.)
- elektronske cevi in polvodniki
- elektronske merne instrumente
- elektronske magnetofone, gramofone, televizorje in tranzistorne sprejemnike.

Elektronske cevi, polvodniki, merilni instrumenti in elektro-akustični izdelki sestavljajo specializirano skupino in jih razstavlja v eni celoti.

Razstava je zelo vzorno organizirana. Za zastopnike večjih firm, vojske, univerz in podobno imajo pri vходу sprejemno pisarno, v kateri vpišejo vsakega takega gosta ter mu dajo sejmski vodič s programom in kompletni sestavek o elektronski industriji v Franciji in njenih odnosih z ostalimi deželami. Tam piše tudi sestavek o Jugoslaviji, ki med drugim pravi:

V francosko-jugoslovanskem sporazumu v decembru 1960 so bila

postavljena načela za najuspešnejše sodelovanje v komercialnem poslovanju. Točna načela so bila obnovljena in utrjena s podpisom listin med obema vladama 9. oktobra 1961, za obojestransko izmenjavo pogojev razvoja komerciale. Izvoz jugoslovanskih artiklov v Francijo, naj bi temeljil na svobodni izmenjavi artiklov, obseženih v združenju G. A. T. T. Dalje govori članek o deviznem poslovanju ter o ustanovitvi in delu Komiteja za ekonomsko-tehnično kooperacijo.

Tak gost dobi tam tudi značko, ki velja za brezplačno vstopnico v času sejma.

Sam sejem je organiziran malo drugače, kot je to navada pri nas. Razstavljalci so obvezni razstavljeti predvsem elemente za vgradnjo, razstavlja pa največ instrumente.

Razstavniki prostori so sorazmerno majhni, to pa zato, ker imajo elemente razstavljene po lepo urejenih vitrinah. V teh vitrinah so elementi lepo vidni, poleg tega pa zaščiteni pred obiskovalci. V paviljonu

Pogled v sodobno urejen paviljon mednarodnega sejma elektronike v Parizu

TUDI V ŠPORTNI ARENI

»Le kaj ima »Iskra« skupnega s VII. evropskim prvenstvom v atletiki,« se bo marsikateri član našega kolektiva vprašal, ko bo prebral zgornji naslov. Potrpljenje — vse bom pojasnil!

Letošnje prvenstvo Evrope v atletiki bo v Jugoslaviji v dneh od 12. do 16. septembra 1962, na velikem stadionu JLA v Beogradu. Poleg glavnega stadiona bo zgrajen še pomožni stadion, z vsemi potrebnimi napravami ter sportni center, kjer bodo stanovali tekmovalci in njihovi trenerji. Za to prvenstvo se je doslej prijavilo 29 atletskih reprezentanc iz vse Evrope. Hkrati bo

tudi mednarodni kongres, na katerem bo sodelovalo 79 predstavnikov iz vsega sveta. Pričakujejo nad 15.000 inozemskih obiskovalcev. Zdaj je prijavljenih že 750 novinarjev in reporterjev, ki bodo sprti obveščali gledalce in poslušalce prek 18 televizijskih centrov ter 25 radijskih postaj in prek številnih večjih in manjših časopisov po vsem svetu, o uspehih in neuspehih svojih in drugih tekmovalcev. Da bi to veliko nalogo v redu izvedli, je bil že pred časom ustanovljen organizacijski komite PEA (Prvenstvo Evrope v atletiki), ki je odgovoren, da bodo vse službe v

ljonu imajo še urejen prostor za prospekte in prostor za službene razgovore.

Zelo veliko je razstavljenih elektronskih instrumentov, običajno prirejenih tudi za tropsko izvedbo. Take tropske izvedbe imajo lepo urejene v ličnih akvarijih. Poleg instrumentov je bilo razstavljenih tudi precej preizkusnih in kontrolnih laboratorijev za instrumente.

Tranzistorski sprejemniki, televizorji, magnetofoni in gramofoni pa predstavljajo le najnovejše izsledke tranzistorske tehnike in tiskanega vezja.

Na sejmu so razstavljali še proizvajalci spajkalnikov, baterij ter mehanskih delov, ki jih uporabljamo pri elektronskih napravah in proizvajalci štanc za strogo elektronske potrebe.

Strokovno literaturo je mogoče dobiti na več mestih v sejmski dvorani. Za to literaturo, ki jo prodajajo po sejmskih cenah, je zelo veliko zanimanja.

Če zdaj še primerjam naš sejem

s pariškim, pa bi imel v glavnem naslednje pripombe:

Že na prvi pogled dobi človek vtis večje poslovnosti. Strokovnjaki so vsak moment na razpolago za dajanje tehničnih in komercialnih podatkov. Kakega pomanjkanja prospéktnega materiala zadnje dni sejma ne more biti govora. Restavracijo imajo organizirano na določenih mestih na razstavnem prostoru tako, da razstavljalci nimajo nobenih komedij s serviranjem. Na sploh ima človek vtis, da se v tako veliki konkurenčni borbi vsak proizvajalec bori za plasman, zato si vsak uslužbenec neverjetno prizadeva, da bi obiskovalca prepričal o dobri kvaliteti in cenenosti izdelka.

Pri vsem tem pa dobi človek pravi vtis o specializaciji proizvodnje, o kateri mi zaenkrat le dosti govorimo. Dokler te specializacije ne dosežemo, je hotenje po večjem izvozu iluzorno, ker se je nemogoče meriti v količinah, cenah in dobavnih rokih s takimi specializiranimi proizvajalci. **Julij Novljan**

Oblikovalci v Propagandni službi so za to priložnost pripravili takle znak

času tekmovanja brezhibno funkcionirale. Naloga organizacijskega komiteja pa je bila tudi — najti in izbrati najbolj solidna podjetja za posamezne naloge: projektantske biroje, gračbena, instalaterska, propagandna itd. Za eno izmed najbolj zahtevnih nalog — meritve časov — je bilo izbrano švicarsko podjetje »Omega«, za drugo važno nalogo — ozvočenje glavnega in pomožnega stadiona ter celotne telefonske zveze na stadionu — pa je bila izbrana »Iskra«. Za to nalogo se je potegovala vrsta inozemskih in domačih podjetij, toda komite se je odločil za »Iskro«.

Naloga »Iskre« je pri tem naslednja:

1. dobiti ustrežajočo moderno telefonsko centralo, ki bo montirana v prostorih stadiona JLA (ta centrala je že dobavljena in je sedaj že v končni fazi montaže).

2. za posamezne službe so potrebne še dodatne naprave za telefonsko centralo, ki so bile določene šele po celotnem projektu telefonske službe. Te naprave moramo še izdelati in jih montirati v obstoječi telefonski napravi.

3. za ozvočenje glavnega in pomožnega stadiona ter sportnega centra, moramo izdelati vse naprave s potrebnim priborom ter jih montirati.

4. v času tekmovanja morajo naši tehniki upravljati s temi napravami.

STANOVANJA, STANOVANJA . . .

Od skupnega števila 237 vložnih vlog za stanovanje je v poslovni enoti Kranj, skoraj tretjina primerov, ki zahtevajo nujne rešitve, kar predstavlja dokajšnjo kritično stanovanjsko situacijo. Upravni odbor in tudi odbori družbenih organizacij so se po večkratnih sestankih odločili, naj se ustanovi stanovanjska zadruga.

Tako bi stanovanjska izgradnja v kranjski tovarni potekala na dva načina: direktno investiranje od strani tovarne in preliv sredstev preko stanovanjske zadruge, za gradnjo na združni osnovi. Izdelan je bil tudi Pravilnik o razdeljevanju stanovanj, ki utemeljuje pogoje za pridobitev stanovanja tistim osebam, ki sami ne bi gradili stanovanj.

Upravni odbor se je odločil, da prične v letošnjem letu z gradnjo 45 stanovanjskih enot, katerih investitor bo poslovna enota v Kranju. Za združno gradnjo se je Stanovanjska zadruga Iskre odločila za sodobne stanovanjske gradnje in to: štiristanovanjske hiše, stanovanjske dvojčke, vrstne hiše in enodružinske hiše. Vsa stanovanja bi bila prostorna, cena pa od 2,8 mili-

jona do 4,500.000 dinarjev — pač po velikosti prostorov. Poleg stanovanj se predvideva še uporaba vrta v izmeri do 400 m².

Izpolnitev predloženega plana od leta 1962 do 1965 v znesku 1,545.750.000 — s 480 stanovanji, ne bo odvisna samo od poslovne enote, temveč tudi od združnikov, ki naj bi z lastnimi sredstvi prispevali čimveč. Prednost pri združni gradnji v letošnjem letu bi imeli tisti člani kolektiva, ki že zasedajo tovarniško stanovanje in tisti, ki bodo vložili več lastnih sredstev. S tem načinom bi hitreje sproščali stanovanjski fond.

Združniki bodo morali imeti 10 % lastne udeležbe. Eno tretjino bi vplačali ob vpisu pogodbe, ostali del pa ob vselitvi. Kot prispevek k vrednosti se bi pripoznalo tudi delo, ki bi ga opravil graditelj sam. Ko bo združnik dobil v last stanovanje, bo prejel obračun potrošenih sredstev. Odplačilna doba bo 25 let z 2 % obrestno mero. Gradnja naj bi trajala 18 mesecev.

Na osnovi prijav bo sestavljen spisek interesentov. V letošnjem letu bi prišlo v poštev 40 članov kolektiva. Prednost za gradnjo bo-

do imeli tisti, ki imajo vložene prošnje pred letom 1962; istočasno pa bo narejen seznam interesentov, ki bodo gradili v 1963 letu.

Vsakdo bo moral dati izjavo in pristanek na določene pogoje, ki bodo ščitili interese tovarne.

5. neobdelan pa je še predlog za uporabo industrijske televizijske naprave za povezavo med komandantom tekmovanja in ojačevalnico.

Naloga organizacijskega komiteja PEA pa je naslednja:

Na nevsiljiv način prikazati »Iskro« naši in svetovni javnosti, prek biltenov, ki že zdaj izhajajo v treh jezikih, prek televizijskih in radijskih postaj ter filmov. Na samem stadionu bosta imeli samo »Iskra« in »Omega« svoje reklame. »Iskra« bo imela n. pr. pod semaforjem, kjer bodo sproti prikazovali rezultate tekmovanj, svoj napis z emblemom in tako bodo preko vseh televizijskih postaj gledalci imeli pred očmi tudi »Iskro«. Na stadionu bo montiranih tudi 6 neonskih naših znakov. Tudi vsi programi bodo imeli podatke o proizvodnem programu »Iskre«.

To je prva velika prireditvev po Olimpijskih igrah in morajo vsi, ki so bili izbrani, da na njej sodelujejo po organizacijski, športni, tehnični ali drugi dejavnosti, prevzeti veliko odgovornost, da bo ta prireditvev v mednarodnem merilu, katere pokroviteljstvo je prevzel predsednik republike maršal Tito, res odlično uspela.

Hiše združnikov Iskre v Stražišču pri Kranju bodo kmalu sprejele nove stanovalce

DELO SKUPŠČINE IN NJENIH ODBOROV

Skupščina je na **svoji 5. seji** dne 28. februarja 1962 sprejela poročilo odbora za ekonomska vprašanja o finančni situaciji ter poročilo o delu odbora za organizacijsko kadrovska vprašanja.

Na predlog posebne skupščinske komisije je dala poslovnim enotam priporočilo za najvišje in najnižje osebne dohodke v Iskri.

Sprejela je sklep, da je edini ustanovitelj Zavoda za avtomatizacijo podjetja ISKRA.

Zadolžila je koordinacijski center, da izdela teze za izdelavo pravilnikov o organizaciji in poslovanju poslovnih enot, kakor tudi, da predvidi, kakšne pravilnike morajo poslovne enote Iskre še sprejeti. Skupščina priporoča poslovnim enotam, da s pomočjo teh tez izdelajo in sprejmejo poslovnik, ki bo ustrezal razmeram in prilikam v posameznih poslovnih enotah.

Skupščina je sprejela pravilnik o organizaciji in poslovanju koordinacijskega centra. Sprejela je tudi sistematizacijo delovnih mest koordinacijskega centra s tem, da mora biti zasedba delovnih mest po tej sistematizaciji prilagojena gospodarskemu planu podjetja.

Sprejela je predlog odbora za organizacijsko kadrovska vprašanja za preimenovanje nekaterih vodilnih uslužbencev in za določitev osebnih dohodkov vodilnim uslužbencem koordinacijskega centra. Skupščina je sprejela sklep, da mora biti do konca aprila 1962 izdelan gospodarski plan podjetja za leto 1962.

Skupščina je razpisala volitve za 17. aprila 1962. V volilno komisijo so izvoljeni tovariši: ing. Janez Ponebšek, Franc Svetič, ing. Jože

Lun, Daniel Mali in dr. Miroslav Trost.

Odbor za ekonomska vprašanja in odbor za organizacijsko kadrovska vprašanja sta skupno obravnavala pripombe k osnutku pravilnika o delitvi čistega dohodka ter sprejela nekatere spremembe in popravke, ki bodo predloženi skupščini v potrditev.

Oba odbora sta obravnavala tudi pripombe poslovnih enot k planu Zunanjetrgovinske organizacije za leto 1962, vendar o tem nista sprejela dokončne odločitve.

Zunanjetrgovinski organizaciji je bilo dano priporočilo, naj formira svoj upravni odbor v smislu zakonitih predpisov.

V zvezi z razpravo o planu ZTO sta odbora sprejela sklep, naj bi za neproizvodne poslovne enote veljalo razmerje 90 : 10 med osebnimi dohodki in skladi.

Oba odbora sta obravnavala poročilo o devizni situaciji in priporočata poslovnim enotam skrajno štednjo pri naročanju uvoznega materiala.

Odbor za ekonomska vprašanja in odbor za organizacijsko kadrovska vprašanja sta skupno obravnavala tudi predlog za višino odstotka za izdvajanje v skupni sklad podjetja. Predlog bo veljal za vlaganja v letu 1963; dan je bil poslovnim enotam v razpravo, nato pa bo dan skupščini v odločitev.

Oba odbora sta poslala poslovnim enotam v razpravo tudi predračun koordinacijskega centra za leto 1962.

Odbora sta sprejela na znanje poročilo o delu službe za medna-

rodno industrijsko in ekonomsko sodelovanje.

Odbor za ekonomska vprašanja je temeljito predelal zaključni račun podjetja za leto 1961 in zaključne račune posameznih poslovnih enot. Pri tem je sprejel nekatere priporočila, med drugim :

- za pojačanje planske in terminske službe v poslovnih enotah;
- za vlaganje čim več naporov za standardizacijo materiala;
- za nadaljnje izvajanje ukrepov za znižanje zaloga materiala in nedovršene proizvodnje.

Zahteval je poročila o problemih servisne dejavnosti, o problemih mehanografije, analizo osebnih dohodkov za leto 1961 itd.

Odbor za organizacijsko kadrovska vprašanja je pripravil za razpravo na skupščini predlog temeljnih načel o uporabi družbenih sredstev za osebne avtomobile s tem, da jih skupščina priporoča poslovnim enotam kot osnovo za sestavo njihovih pravilnikov o uporabi družbenih sredstev za osebne avtomobile.

Odbor je nadalje zadolžil komisijo za organizacijo in razvoj delavskega upravljanja, da pripravi vse potrebno v zvezi z volitvami v nove skupščinske organe.

Odbor za perspektivni razvoj in kapitalno izgradnjo v času od 4. zasedanja skupščine do danes ni zasedal, pripravlja pa obsežno sejo, kjer bodo obravnavane lokacijske spremembe v zvezi s planom rekonstrukcije in investicijska vlaganja za obdobje 1962—1968 po posameznih okrajih.

Vsakoletno tekmovanje za Robasov pokal je privedlo k startu na Joštu precej smučarjev in eno (!) smučarko. Vreme je bilo neprijetno. Deževalo je, pa tudi pustna nedelja oziroma posledice sobote — so prispevale svoj delež, da udeležba ni bila še boljša.

Karikaturistu Karlu Piškurju je uspelo ujeti na papir enega izmed »uspešnih« poskusnih skokov na Joštu

Zaradi slabega vremena je bila edina točka dneva veleslalom. Progo je skrbno pripravil »mladi« — 62-letni France Bajželj, ki je tudi tekmoval in dosegel lep čas.

Tekmovali so v treh razredih oz. starostnih skupinah: moški nad in pod trideset let in seveda žen-

ske, pri katerih pa leta niso bila dognana!...

Pri moških nad trideset let so tekmovali 4 tekmovalci. Zmagal je France Bajželj s časom 0:40.6; drugi je bil Štefko Vidic.

Pri skupini pod trideset let je tekmovalo 16 članov. Prvi je bil Ljubo Raković s časom 0.37.5; drugi Lado Stritih, tretji pa Andrej Koželj.

Edina ženska tekmovalka je bila znana športnica Mira Udovč, ki je prevozila progo v času 1:30.0. Res, kar neprijetno je taki tekmo-

valki, ki nima »žive« konkurence. Videti je, da je bila pustna sobota za »nežni« spol bolj usodna kot za moške.

Zaradi nevšečnega vremena: dež, sneg, megla, voda na progi itd. je pohvalno, da tekmovanja niso odpovedali, čeprav so morali skoki odpasti kljub temu, da sta tovariša Fanagel in Mastnak skakalnico lepo pripravila in napravila tudi nekaj »plavajočih« skokov, katerih pa nista privoščila tudi drugim tekmovalcem.

Organizacija je bila dobra in za služi vse priznanje.

Razstava izumov v Bruxellesu

Na letošnji XI. mednarodni razstavi izumov v Bruxellesu so razstavili izumitelji iz 17 držav nad tisoč izumov. Tudi naši izumitelji so sodelovali z 22 izumi in se svetovno uspešno predstavili.

Preden so razstavo zaključili, je mednarodna žirija, v kateri so bili ugledni svetovni patentni strokovnjaki, pregledala vse razstavljene izume in jih ocenila. Kljub zelo ostri mednarodni konkurenci in strogim merilom žirije, so dosegli jugoslovanski izumitelji zelo velik uspeh: štirje izumi so dobili zlate kolajne in diplome, med njimi novi vibracijski motor prof. Ilije Decovskega iz Skopja, ki je dobil še posebno priznanje žirije, nadalje sedem škrlatnih, sedem srebrnih in tri bronaste kolajne ter pohvalno in diplomo.

Izmed slovenskih izumiteljev, ki so sodelovali na tej razstavi, so dobili visoka priznanja ing. arh.

Niko Kralj za svoj elastični sedež, ing. Jože Batestin za svojo zbirko poskusov iz mehanike, ing. Boris Cerček za svoj aparat za merjenje pretakanja plinov z ionizacijo, Branko Pustoslemšek za svojo napravo za pravilno navijanje cinkove pločevine ter Edi Moderc in »Ingrad« za strojni vitel za zanesljivo ustavljanje strojev v sodobnem gradbeništvu.

ISKRA — glasilo industrije za elektromehaniko, telekomunikacije, elektroniko, avtomatiko, Kranj — Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Sandro Pečenko — Naklada 8800 izvodov — Tisk in klišeji »Gorenjski tisk« Kranj — Izhaja mesečno

Letna naročnina 1200 din